

Naujienu Antroji Dalis

NR. 455

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XV METAI

VYTAUTAS GAIGALAS

FRIDRICH SCHILLER (1759 — 1805)

Šie 1959 metai yra Šilerio sukaktuviniai metai. Prieš du šimtus metų, lapkričio 10 d. Marbache gimė didysis vokiečių tragikas ir poetas, kuris sykiu su Wolfgang Goethe atskleidė vokiečių klasikinės literatūros puslapį, pripildė jį pasaulinio garso dramomis bei lyrika ir dar pačioje genijaus jėgoje nukeliavo anapus.

Visas Šilerio gyvenimas ir darbas yra paremtas giliu jo sielos pajautimu, kad norinčiam žmogui viskas yra galima. Valia yra Šileriui pagrindinė žmogaus prigimties žymė. Kada visi kiti daiktai privalomi, žmogus yra ta būtybė, kuri nori: "Priimkite dievybę savo valion ir ji nužengs nuo pasaulių sosto".

Šileris ieškojo vertybių ir nebuvo ore pakibęs romantiškas svajotojas, bet vertino daiktus ir darė sprendimus. Jo veikaluose kovoja blogis su gėriu, gi nuolatinėse variacijose arši kova tarp gyvenimo ir idealo eina visu smarkumu. Ši pagrindinė tema ypač jaučiama jo dramose, gi jo lyrika yra puikus jo dramų komentaras.

Savo jaunatvėje Šileris, kaip ir Goethe, pasidavė "Sturm und Drang" judėjimui, iš kurio jis pasitraukė apie 1795 metus, kaip ir jo vienlaikis genijus Goethe. Abu poetai nuėjo nors ir siauresniu, bet nuosaikesniu ir racialesniu klasikinės kūrybos keliu.

Šilerio "Sturm und Drang" periodui priklauso jo dramos, kaip *Plėšikai* (1781), *Fiesko* (1782), *Zabangos ir Meilė* (1784), kur jaunas poetas sukyla prieš dekadentinį šimtmetį, prieš silpną socialinę moralę, prieš absoliutizmą ir buržuazijos religinį bei socialinį siauražiūriškumą. Dvylika dienų po *Zabangų ir Meilės* pastatymo, 1784 m. balandžio 22 d. Paryžius pergyveno dar didesnę protestą prieš absoliutizmą su Caron De Beaumarchais *Figaro Vestuvių* premjera. Kai Šilerio Ferdinandas ir Luise eina mirtin, nes jie jaučiasi apgauti meilėje, pranzūzas Beaumarchais žiūri gyveniman kitaip. Čia tarnas Figaro laimi prieš grafą Almarivą paverždamas iš jo sau būsimą žmoną Suzaną. Figaro pasitiki natūra, pasauliu bei gyvenimu ir išeina laimėtoju.

1787 m. Šileris atvyksta į Weimarą, 1788 m. jis gauna profesoriaus katedrą Jenoje, 1790 m. susižieduoja su Charlotte von Lengefeld. Jis užsiima istorija, bet dėl sveika-

tos turi apleisti akademinį lauką. Jo draugai sudaro jam 1000 talerių metinę pensiją. Jis studijuoja Kantą. Kleistas bestudijuodamas Kanto *Gryno Proto Kritiką* prarado gyvenimo pagrindą ir pradėjo klajoti po pasaulį. Šileris gi atrado tenai viltį, pasitikėjimą bei savęs pažinimą. Per Kantą jis ėjo kitu keliu ir ieškojo kitko negu Kleistas. Jis atrado, kad žmogus kovoje tarp polinkių ir pareigos privalo daryti, tai ką reikalauja moralė. Šileris galvojo, kad žmogaus proto sąvokos kaip Dievas, laisvė, nemirtingumas, nors mokslškai ir neįrodomos, yra tačiau moraliniai postulatai. Kleistas ieškojo idealo tik šiame pasaulyje, idealo be jokių romantizmo priemaišų, gi Šileris ieškojo jo kitur. Šileris atrado Kanto filosofijoje patsai save, Kleistas gi pasimetė.

Nuo 1799 m. Šileris apsigyvena Weimare. Šalia dramos užsiimdamas taipogi lyrika, jis joje pavaizdavo žmonijos istorijos ir krikščioniško vakarų pasaulio eigą. Jis tvirtai tikėjo meno išlaisvinančia galia (kaip ir prancūzas Malraux) ir kvietė menininkus kovon: "Žmonijos vertė yra jūsų rankose, globokit ją! Ji smunka ir keliasi su jumis". Savo garsiomis baladėmis, kaip *Naras*, *Polykrato Ziedas*, *Ibyko Gervė*, *Įkaitas*, Šileris sukūrė naują, jam savitą idėjinę baladės formą. Goethe juo sekė ir abu poetai, jau geri draugai, lenktyniavo šiame poezijos žanre vienas kitą draugiškai bei konstruktyviai kritikuodami.

Po trijų metų darbo 1799 m. pasirodo jo *Walenšteino* trilogija. Kaip Šileris savo jaunystės dramose gina jausmo bei širdies teises prieš despotizmą, taip dabar priešingai, — jis nukrypsta į dideles istorines temas. Čia jis suranda pagrindą savo tragedijoms: žmogus atranda Absoliutą traagišku būdu, o tvarka čia žemėje pasiekama per kaltę bei griuitiesius. *Maria Stuart* (1801), *Orleano Mergelė* (1801), *Wilhelm Tell* (1804) rodo, kaip žmogus randa savo aukštesnį "aš" tik kovodamas. Vyksmas čia daugiau išreiškia herojų vidinę dramą, negu istorinį paveikslą.

Juo toliau, tuo labiau Šileris krypta nuo Šekspyro prie graikų. Jo artistinis genijus negalėjo nepastebėti šių antikinių šedevrų. Sofoklio *Karalius Edipas* jam atrodė pa-

(Taša 8-tam psl.)

DIENŲ SKEVELDROS

1.

Šimet ledynė, o ypač slidu kultūros takelin įsukus. Todėl pilnai palaikau p. "Marytę" (žiektute: dingos, jau be "Smith"):

"Jeigu kiekvienas iš jų (t. y. 60-čio manifestantų) bent kartą į metus, atradęs laikraštyje kenksmingą (žodį "diletanto" praleidau! J. C.) rašinį, nenumestų to laikraščio, o parašytų paaškinamąjį straipsnį konkrečiai nurodydamas (ir vėl praleidžiu: "diletanto"!) paklaidas, didelė būtų nauda (praleidau: "ir patiems diletantams ir...") mūsų kultūrai".

Juk teismas (šiuošk: kultūros istorija) baudžia ne vien "vagis", bet ir tuos, kurie nuvogtą daiktą slepia, kai iš tikrųjų reikia išvilkti aikštėn. Užpėnai teko pakeliauti, ir sutikti kultūrininkai *vienu du* daug kuo pasisieluoja, turi įvairių "protestų" ar "pidurkų". Tada ir dabar sakau tą patį: "*Pareikš spaudoje*". Nereikia traktatų, lyg į "Encyclopedia Britannica". Ištenka: "Skaitytojais rašo". T. y. pačio fakto. Trumpai. Deja, tarp mūsų kultūrininkų yra daug nerūpių (ne nuo: rūpūžė bet: rūpintis!).

Va, skaitau (deja, ne prancūzų kalba) André Maurois pastabas apie buvusį Prancūzijos prezidentą Coty. Pasirodo, kai ans rašytojas, Verlaine beciūdodamas, įvedė smulkučių netikslumą, gavo ilgoką prezidento laišką. Rašė: "Tamstos straipsnis sukėlė manyje kilnią ambiciją pataisyti riktą (kuris, galbūt, yra rinkėjų)...". Ir nurodė klaidingai pacituotą žodį. Ir... pateisino: "...tą pačią paklaidą padarė ir Paul Reynaud, kai skaitė šveicarijoje paskaitą". Toliau (prezidentas, ir tai ne nykštuko — valstybės!) rado laiko ir pacitavo Gneisenau laišką Fridrichui Wilhelmui, kad, girdi, "sostų tvirtybės ramstis pats didysis — šitai poezija".

Laikraštis nuo savęs priduria, kad ir de Gaulle yra puikus poezijos žinovas ir, užtikęs kokį netikslumą, "nesidrovi" atitaisyti.

2.

Lauko maršalas Montgomery savo atsiminimuos, be kita ko, mini apie lažybas tarp įvairių karo vadų. Lažijosi dėl karo pabaigos termino. Eisenhower jau 1943 m. spalį įteigė (rizikuodamas £ 5), kad karas Europoje baigsis prieš 1944 m. Kalėdas. Naujosios Zelandijos gen. Freyberg (rizikavo £ 10), kad baigsis prieš 1944 m. spalio 31 d.

Adm. Ramsay, 1944 m. sausį teigė, kad karas baigsis apie tų pat metų pabaigą. Labiausia optimistas buvo Kanados gen. Crerar, kuris 1944. 6. 24. susilažijo su Montgomery, kad jau apie rugsėjį vokiečiai prašysią taikos.

Įdomiausios lažybos įvyko tarp Montgomery ir Patton. Tai buvo 1944 m. birželį. Gen. Patton (susilažijo net dėl £ 100) pareiškė, kad ateinančių 10 metų būvyje D. Britanija vėl kariausianti Europoje (šįsyk su Sovietų Sąjunga). Matyt, manė, kad JAV tame kare išliksianti neutrali. Kaip laikraštis pastebė, gen. Patton neprisilaukė to meto, kada būt turėjęs pralošti lažybas, o JAV — taiką.

3.

Ar žinot, kas tai per dalykas hipochondrija? Jei paimsime Kapočių (atsiprašau, "Liet. Enciklopediją") Nr. 8, tai 267 psl. perskaitysime:

"psychoneurotinė žmogaus būseną, kai jis perdėtai nuolat yra susirūpinęs savimi, savo sveikata ir dėl to liguistai vaizduojasi esąs nepagydomai sergąs arba turįs nepagydomai sergančius organus su liguistomis jų funkcijomis".

Carlyle (anglų istorikas ir filosofas) ir Wagner (taip, kompozitorius!) nuo vaikystės iki mirties "sirgo" skrandžio ligomis. Gamtininkas Thomas Huxley "amžinu virškinimo organų sutrikimu". Darwin (sveikas ir išvaizdos kaip tauras) "negalavo" širdimi.

"Klinika H" (Colorado universiteto iniciatyva suorganizuota hipochondrikams gydyti) nustatė, kad pirmenybę į ligą turi... vyrai (% visų pacientų). Bet buvo ir šaunių hipochondrikų: poetė Elisabeth Barrett Browning įsikalbėjo, kad jos nugarkaulis lūžęs ir 20 metų išgulėjo lovoje (reta kada minutei kitai tepakildama). "Besirgdama" išimylėjo ir... išgijo. Rekordą tačiau pasiekė anglė visuomenininkė F. Nightingale. Ji grįžo iš Krymo karo (tai buvo 1856) ir susirgo "širdies liga". Surašė testamentą ir — atgulė į lovą ir — mirė 1910 m., viso išgyvenus 90 metų.

Teisingai kažkas tarė, kad anglai būtų didžiai nelaimingi, jei neturėtų garbios savo tautinės pramogos — nuobodulio.

Bet ne: eniāi spauda užprotestavo, kai kažkas padaužė ir išlaidūną, turtuolį Nizam Hajdarabadu pavadinu hipochondriku. Mat, jis viešai pareiškė pasitraukęs iš trauksmin-

(Tęsinys 2-me pusl.)

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

gojo pasaulio į "namų židinio rimtį ir pusiausvyrą". Jis, girdi, ne hipochondriškas, bet... idiotas, nes jo "namų židinį" sudaro tokia įgula: 36 žmonos ir 197 vaikai!

4.

Elsa Maxwell aprašo savo pasikalbėjimą su B. Shaw. Į klausimą "Kurią iš šekspyro komedijų labiausiai mėgstate?" atsakė trumpai - drūtai: "Otello". Bet juk tai ne komedija, tai tragedija! Bet B. Shaw šaltai: "Veikalas, kurio akcija priklauso nuo moteriškos nosinaitės, savaime turi būti komedija".

5.

Leonardo da Vinci žinomas paveikslas "Mona Lisa del Giocondo" amžinai yra diskusijų objektas. Neseniai į mezininkų ginčą įsiterpė JAV universiteto Yale profesorius dr. Kenneth Keele. Anot mezininkų, visa laimė, kad jis medicinos istorikas. Mat, prof. Keele pareiškė, kad Mona Lisa šypsosi "nėščios moters ramiu pasitenkinimu". Profesorius savo teigimą parėmė, be kita ko, modelės pabrūksimomis rankomis, rūbų paskleistomis klostėmis ir t. t. Bet svarbiausia: "dailininkas amžinai sielojosi kūrimo ir gimdymo temomis". Meno istorikai atkirto, kad modelė tikrai buvo 24 metų amžiaus ir turėjo kūdikį, bet žymiai anksčiau, čia pat po vestuvių. Ir dar kas įdomu: "Koks gali būti gimdymo motyvas, jei ta pačia, kaip ir Mona Lisa, šypsena pas Leonardo da Vinci šypsosi ir... Jonas Krikštytojas".

Dar vienas neišsprendžiamas "meno uždavinys":

— Chaplin JAV izdui sumokėjo \$425,000 užsilikusiu mokescių?

Kai vyko iš JAV, tarė įgarsėjusius žodžius: "Negrįšiu, nors (JAV) prezidentu būtų išrinktas pats Jėzus Kristus".

Gal nenori sudeginti paskutinių grįžimo (bent šeimai) tiltų? gal...?

6.

Keletas neseniai skaitytų įvairenybių:

— Picasso, kai aplankė Utrillo paveikslų parodą, tarė: "Tai vienintelis dailininkas, kuriame nei Dievas, nei velnias, nei vynas, nei moterys, netgi motina nesugebėjo užmušti talento!"

— Henri Jeanson rašo: "Su moterimis, kaip ir su autobusais, niekad neateis ta, kurios lauki".

— Jacques Deval rašo: "Tik kvailiai ieško laimės. Profingieji išsirenka savo nelaimę". J. Cicėnas

Nauja mostis ir tabletės ar naujina viltį kenčiantiems nuo

Arthritis - Rheumatism

Ši nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sanarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudimą ir sumažina skaudančių raumenų sutinimą, kuri sukelia arthritis ir reumatizmas. Mostis, 98c. Tabletės \$3.50 pas jūsų vaistininką.

MAKSIM GORKIJ

Perėjūnas

(tęsinys)

— Žmona buvo šventiko dukte; gyveno ji su motina — tėvas buvo miręs — ir naudojosi visiška laisve. Turėjo nuosavą namelį, galima būtų net pasakyti — namą, turėjo pinigų. Mergina buvo graži, nekvaila, linksmo būdo, tik labai mėgo skaityti knygas, ir tas pakenkė ir jai, ir man. Ji nuolatos sužvejojavo knygose įvairių gyvenimo taisyklių: sužvejos kokią taisyklę, ir šioj ją man. O aš nuo pat lopšio negalėdavau pakęsti moralizavimo... Iš pradžių juokdavausi iš žmonos, bet paskui man pasidarė koku jos klausyti... Matau, kad ji visada puikaujasi, pasipuošusi įvairiomis knyginėmis išmonėmis — moterims knygų išmintis taip tinka, kaip liokajui pono eilutė. Pradėjome bartis... Susipažinau su vienu popu; gyveno ten toks popas — šaldra, gitaristas, dainininkas, — trepaka nuostabiai pildavo ir gerdavo meistriškai... Man jis — geriausias žmogus mieste, nes su juo linksma, bet žmona mane už tą popą bara ir vis nori įtraukti į savąją visokių knygų ir fariziejų kompaniją. Vakaraš pas ją suidavo visi visi rimtoliukai ir "geriausi miesto žmonės", kaip ji juos vadindavo, — man jie buvo rimti kaip pakaruokliai. Tuo metu ir aš pats mėgau skaityti, bet niekad nemokėdavau jaudintis dėl to, kas perskaityta; net nesuprantu, kam to reikia? O jie, — žmona ir tie visi, — perskaitę kokią nors knygelę, taip susijaudina, lyg kiekvienam iš jų šimtas rakščių po oda būtų patekę. Mano galva taip: knyga? — gerai įdomi? — dar geriau! Bet juk kiekviena knyga žmogaus parašyta, o aukščiau savo galvos žmogus neiššoks. Visos knygos rašomos vienu tikslu: visi nori parodyti, kad gera yra gera, o bloga — bloga. Ir visai tas pats, ar perskaitysi jų šimtą, ar tūkstantį. Žmona knygas dešimtimis rijo — ir aš jau stačiai ėmiau jai sakyti, kad būčiau gyvenęs daug geriau, jei būčiau vedęs popą. Popas tik ir gelbėjo mane nuo nuobodulio, jei ne jis — būčiau pabėgęs nuo žmonos... Būdavo, vos tik fariziejai pas ją — aš pas popą. Taip pragyvenau apie pusantrų metų. Iš nuobodulio ėmiau kartu su popu laikyti cerkvėje pamaldas. Tai apaštalus skaitau, tai, stovėdamas ant klirosos, giedu: "Dėlei jaunumo mano daugybė aistrų mane kamuoja".

— Daug per tą laiką iškenčiau, ir paskutiniame teisme dėl tų kentėjimų daug kas bus man atleista. Bet va, atvažiavo pas mano popą dukterėčia, — atvažiavo todėl, kad jiš buvo našlys, ir todėl, kad ji kiaulės suėdė, ne visiškai suėdė, o tik išvaizdą

sudarkė. Jis, žinote, pargriuvo girtas kieme ir užmigo, o kiaulės atėjo į kiemą ir apgraužė jam ausį ir dar kažką. Kiaulės visoki šlamštą ėda. Dėl šito nuostolio mano popas susirgo ir iškvietė dukterėčią, kad jinau jį, o aš ją slaugytume. Na, mudu abu visu įkarščių griebėmės darbo, ir sėkmingai. Bet mano žmona sužinojo ir, žinoma, barasi. Kas man daryti? Ir aš ėmiau bartis. Ji ir sako man: "Lauk iš mano namų!" Aš pagalvoju, pagalvoju ir taikingai išėjau — visiškai išėjau iš miesto. Taip ir nutraukiau savo vedybinius ryšius... jei ji, mano žmona, gyva, tai tikriausiai laiko mane laimingai mirusiu. Niekad nejučiau net mažiausio noro ją pamatyti... Manau, kad ir ji taip pat visai mane užmiršo ir gyvena sau ramiai!

— Ir štai aš vėl laisvas atvykau į Penzą. Puoliau į policiją — vietos nėra; šen, ten — nėra vietos. Istojau psalminku, giedu ir skaitau. Cerkvėje ir vėl publika, ir vėl kyla man pasiūlykštėjimas ja. Uždarbis — elgetos, padėtis — priklausoma. Bloga buvo man. Bet viena pirkliene išgelbėjo. Buvo ji moteris apkūni, dievobaiminga, ir gyveno nuobodžiai. Štai ji ir nusizūrėjo mane savo dvasiai paguosti. Aš pradėjau ją lankyti, o ji mane — valgydinti. Jos vyras buvo pamišėlių namuose, ji viena tvarkė stambią miltų prekybą... Štai aš atsargiai ir prisigerinau: "Sunku, sakau, Sekletėja Kirilovna?" — "Sunku", — sako. "Imkite mane pagalbininku!" — "Apgausi", — sako, — ir priėmė, žinoma. Čia aš ėmiau labai puikiai gyventi, tik miestas buvo kuo biaužiausias! Nei teatro nėra, nei padoraus viešbučio, nei įdomių žmonių... Nuobodulio kamuojamas, rašau dėdei laišką: per tuos penkerius metus, kaip išvykau iš Peterburgo, girdi, daug proto įgavau. Prašau atleisti už viską, ką padariau, daugiau nieko niekad nebedarysiu, o tarp kitko, ir klausiu — ar negalima būtų man Piteryje gyventi? Dėdė atsako — galima, tik atsargiai. Palikau aš pirkliene.

NAUJA MAISTO

KRAUTUVĖ

VOSYLIOUS FOOD MART

2433 W. 69th St. Tel.: PR 6-2113

Parduoda šviežią ir rūkytą mėsą, skilandžius, namines rūkytas ir žalias dešras, importuotus delikatesus ir kitus maisto produktus. Krautuvė atdara nuo 7 iki 9 kasdien ir nuo 9 iki 1 val. sekmd.

F & M RADIO

& TELEVISION SERVICE

Authorized

DELCO & MOTOROLA DEALER

Car radio repaired while you wait.

3159 S. Wallace St. CALumet 5-9833

PERKRAUSTYMAI

MOVING

Leidimai — Pilnā apdrauda

ZEMA KAINA

R. ŠERĖNAS

2047 W. 67th Pl. WAlbrook 5-8063

KIPRO BIELINIO "DIENOJANT"

Iš spaudos išėjo Kipro Bielinio knyga "DIENOJANT", spaudos draudimo laikų atsiminimai. Šio leidinio prielaidose skaitytojas ras įdomių žinių: kaip prieš 100 metų kai kurie Kauno gubernijos dvarininkai patys naikino savo dvaruose baudžiavą, pereidami į samdomą darbą; kaip nustatinėjo jiems atlyginimą ir kt. Iš kito priedo — "Maskolių darbai Kražiuose" — patirsite, kaip kražiečiai grūmėsi su kazokais ir kaip jie buvo teisiami Vilniaus mieste. Knygoje yra daug ir kitų dokumentų.

Knyga išleido Amerikos Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos (LSS) Literatūros Fondas. Leidinys (464 psl.), įrištasis į kietus viršelius. Jo kaina \$6.00.

Kur nėra knygynų ir knygų platintojų, leidinį galima užsisakyti paštu, prisiunčiant čekį ar money orderį \$6.00 šiuo adresu:

K. Bielinis

70 Fifth Avenue, 9th floor
New York 11, N. Y.

Jei ne PETRAS ŠIRVOKAS, rašytojas Juozas Švaistas būtų negavęs tūkstantinės. PETRAS ŠIRVOKAS atidarė rašytojui duris į garbę ir prie pinigų. Tai logiškas dalykas.

Visiems vertėtų susipažinti su PETRU ŠIRVOKU, galinčiu daugeliui atidaryti duris į laimingą ir pasitenkinimo pilną savaitgalį. PETRĄ ŠIRVOKĄ gausite, jei kreipsitės į NAUJIENAS arba kitus knygų platintojus. Paskutiniu metu Petru ŠIRVOKU susidomėjimas padidėjo. Išgykite šią knygą, kol jos laida nepasibaigusi. Knyga turi 230 puslapių, o kaina tik \$2.00.

Siųskite siuntinius!

Siunčiame dovanų siuntinius į Lietuvą ir kitus kraštus: naujus gatavus rūbus ir taip pat įvairias medžiagas, maistą, vaisius, akordeonus, siuvas ir mezgamas mašinas, laikrodžius ir kitus daiktus. Siuntinius galite patys čia vietoje sudaryti.

KAINOS PRIEINAMOS.

A MERLIT SUPPLIES CO.2221 W. CERMAK ROAD
CHICAGO, ILL.

STASYS GRUBLIAUSKAS, Vedėjas.

2 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, MARCH 7, 1959

MENO ŽINIOS

Tvarko MIKAS ŠILEIKIS

MENO KNYGŲ LEIDĖJŲ PROBLEMAS

Prieš 30 metų JAV meno knygų per metus buvo išleidiama arti 200, kuomet 1958 m. leidiniai pašoko iki 400 įvairių meno klausimais knygų. Pasirodo, kad žmones jau daugiau domisi meno reikalais ir knygų pareikalavimas didėja. Prieš 10 metų JAV nebuvo nė vieno komercinio meno knygų leidėjo, kuris leistų vien tik meno knygas. Du New Yorko knygų leidėjai ir Europos meno knygų leidyklos (Skira ir Phaydon) pakėlė knygų pareikalavimą iki 75 procentų.

Europoje dailiojo meno knygų pareikalavimas didesnis, kaip JAV. Bet Amerikoje šios rūšies knyga rinkoje labai atsilikusi. Gera meno knyga Europoje visu 20 procentų pirmąją rinkoje. Leidėjas Albert Skira leidžia knygas įvairiems kraštams: Prancūzijai, Vokietijai, Italijai ir kt. Pirmosios laidos tiražas 20,000, kai tuo pačiu kartu anglų kalba skaitančiai visuomenei spausdina tikrai 10,000 tiražo. Be to, Skira gali tikėtis Europoje tą patį knygų skaičių išplatinti per kelis mėnesius, o JAV praėjus metai ar daugiau, kol laida išsibaigs.

Geriausį pasisekimą turėjo Skiros išleista Maurice Reynal "Modernioji tapyba" knyga. Buvo parduota 20,000 kopijų. Antroji knyga apie Picasso kūrybos evoliuciją gali susilaukti iki 35,000 kopijų. Tos pačios knygos Vak. Vokietijoje buvo parduota 100,000 kopijų. Vak. Vokietijoje yra tik 1/3 gyventojų palyginus su JAV.

Meno knygų leidimas yra surištas su didelėmis išlaidomis ir techniniu paruošimu bei kokybe. Pilnaspalvės reprodukcijos sudaro didžiausias išlaidas. Meno knygoms reikia gero popieriaus ir dailaus įrišimo, ypačingai daug dėmesio į tai kreipiamas JAV. Novelės leidėjui užtenka \$15,000, kai tuo pačiu kartu išleidimas geros meno knygos kainuoja \$100,000 tokiam pat tiražui.

Meno knygos skaitymas JAV yra "naujas dalykas", palyginti su Europa. Stoka ir šios rūšies knygų krautuvų, kurios stengėsi jas platinti. Leidėjai nusiskundžia, kad vertingos meno knygos dažnai nešančios recenzuojamos, dėl to knyga nukenčia, atseit, nepasiekia platesnių skaitytojų dėl stokos reklamoms. Kartais ir geros knygos kokybė nebūna pastebėta. Specialios knygos kaina, atrodo nėra rimta priežastis ribotam skaitytojų skaičiui. Tai parodo New Yorko Graphic Society leidinys "Van Gogho laišakai". Visos trys knygos gražiai išleistos, dėžutėse kainuoja \$50.00. Pirmoji šios knygos laida buvo plačiai ir rimtai recenzuota ir

Čiurlionio Galerijos nuosavybė.
A. RŪKŠTELĖ — Kristaus kančia.

—Dail. A. Rūkštelės meno paroda Čiurlionio Galerijoje (Jau-nimo Centre) rytoj 9 val. vak. baigiasi.

per porą savaitių parduota 5,000 knygų.

Mažesnieji knygų leidėjai dėl ekonominių sąlygų JAV nebe-pajėgia susilyginti su užsienio leidėjais, todėl meno knygas produkuoja Europoje arba Rytų meno knygas leidžia Japonijoje. Ten turi įsisteigę leidyklos k. v. Charles Tuttle, kuris specializuojasi Rytų meno knygų leidi-mu. Daugumas leidėjų bando laikyti meno knygos kainą 10 dol. arba pigesnę.

Skira neseniai išleido 2 tomu su pilnaspalvėmis tapybos reproduk-cijom "Impresionizmas". Pirmas tomas turi 53 spalvotas reprodukcijas, antrasis — 63. Kaina po \$5.75 tomas. Knyga labai skoningai išleista. Drobi-niai apdarai ir pilnaspalvis ap-lankas. Bet perkant vieną tomą, reikia pirkti ir antrąjį, nes pas-kirai perkant skaitytojui ne-bus didelės naudos.

Pirmame tome nagrinėjama impresionizmo pradžia, nuro-doma dailininkų darbo panašu-mas vienas kitam, t. y. kaip dailininkai techniniu požiū-riu nesiskiria. Antrame tome liečiama 19-to šimt. pabaiga, dailininkų subrendimas, kaip impresionistai įgyja savo aiškų individualybę.

Impresionizmo raida nuo 1853 m. iki pradžios 20-to šim-tmečio buvo naujų formų ieš-kojimas ir naujoms meno sro-vėms — kubizmui, postimpres-ionizmui, neoimpresionizmui definicija — originalumas, ieš-kojimas vis naujų formų, nau-jos dvasios mene.

Albert Skira su savo sky-riumi New Yorke, yra išleidęs "Van Gogh", "Gauguin" ir be-veik visų kitų 19-20-to šimt. prancūzų dailininkų monogra-fijas. Amerikoje monografijų leidi-mas yra retas dalykas, kai Europoje beveik visų žymesnių dailininkų monografijos yra leidžiamos liuksusiniais leidi-niais.

3 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MARCH 7, 1959

MENO TEMOMIS

Giorgio de Chirico apie modernizmą

Prancūzų rašytojas ir meno kritikas Michel Georges-Michel po ilgo nesimatymo susitiko Venecijoje su Graikijoje gimusiu italu Giorgio de Chirico, kurį jis laiko greta Mark Chagall (Rusijos žydo) surrelizmo pirmtaku ir savo knygoje (From Renoir to Picasso) paduoda, ką apie modernųjų meną šiandien galvoja vienas iš jo didžiųjų stulpų.

"Nukabinkit tuos paveikslus", šaukė Chirico, rodydamas į iškabintus Venecijos Biennale modernistų paveikslus, tarp kurių yra ir jo darbai. "Veik visi jie vistiek yra netikri. Modernusis menas yra niekas kitas, kaip šlamštis, impotencija ir pirklių prekės!"

Kiek vėliau jis dėstė šitaip savo pažiūras:

"Moderniška tapyba yra kiek senesnė kaip penkiasdešimt metų, ir per tuos penkiasdešimt metų ji suniekino visus dėsnius ir kanonus, kurie buvo laikomi geri per šimtmečius. Ji yra paremta drausmės stoka. Ji nebuvo revoliucija, bet involiucija (degeneracija). Vietoj tapybos "modernusis menas" virto tik samprotavimais: "Intelektualu", "prasminga"... ką visos šios nesąmonės reiškia?"

"Jei ir taip, Chirico, argi nėra šiandien didelių dailininkų?"

"Didelių dailininkų? Ne. Nė vieno, išskyrus Picasso, ir gal būt Derain. Picasso yra savotiškas regėtojas, didelis žmogus, kuris tikrai ką tai turi: jis užsidarė į kambarį ir tik jis vienas turi raktą į jį, bet tai žalinga. O visi kiti nuo Courbet laikų išsigalvojo revoliucijas iš bėdos. Jie tikrai nieko nežino. Nuosmukis prasidėjo su Renoir paskutiniu laikotarpiu. Bet joks laikraštis neišdrįs išspausdinti, ką aš tau pasakoju. Juos beveik visus nupirko meno pirkliai, lygiai kaip kai kurie meno pirkliai yra nupirkę kai kurių dailininkų. Surrealistai norėjo įtraukti į savo grupę ir mane, panašiai, kaip jie įtraukė Leonardo da Vinci. Bet aš neturiu nieko bendra. Andre Breton papirko pirkli Paul Guillaume, ta patį Paul Guillaume, kuris paskelbė: "Talentus turi tik tie, kuriuos aš parenku". Meno pirklių kombinacija nužudė ukrają tapybą".

"O ką apie jus pat?"

"Aš esu dailininkas, ne klonas. Dėlto aš siuntu, matydamas savo darbus, iškabintus Biennale kartu su tais klonais".

George de Chirico yra 70 metų, turtingas žmogus. Jam nebereikia skaitytis su meno pirkliais ir jų laikraščiais.

St. Vn.

PASIMATYKIT SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO
INSULIACIJOS PROBLEMAS.

Dabar yra laikas tinkamai įrengti savo namą vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materialų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY

3039 SO. HALSTED STREET

Tel.: VICTORY 2-1272

STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAL

- Paruošia paprastas ir sudėtingas (nuosavybių savininkų) mokesčių blankas.
- Paruošia algų lapus • Atlieka knygvedybą.
- Sutvarko užsilikusias knygas.

PRANAS SALEMONAVIČIUS

504 West 33rd Street (netoli Normal Avenue)
Susitarimui tel.: Victory 2-3486

VALANDOS: Kasdien nuo 9 val. ryto iki 10 val. vak., taip pat šeštad. ir sekmad. 20 metų patyrimas; žemos kainos.

LICENSED SALESMAN — padeda pirkti ir parduoti Real Estate.

Parūpina visokius draudimus — "insurance".

KONTRAKTORIUS

BE to, STATOME

Naujus namus
Taisome senus
Virtuves
Maudynes
Stogus.
Elektros laidus
Centralinį šildymą ir
Plumbing

Pleisteruoja, atlieka
Tuckpointing
Dailidės, medžio ir
kitus namų
taisymo darbus
Pre-Cast Stone
20 metų patyrimas
Žemos kainos

Virtuvės Grindis Nuvalome, Nuvaškuojame ir Nupališuojame \$2.00
Vonios Sienas ir Lubas Numazgojame \$3.50

J. Pronskus

KRYŽIAUS IR PUSMĖNULIO KARAS DĖL 85 MILIJONŲ PAGONŲ DŪŠIŲ

Senas priežodis: Kur du pešasi, ten trečias kišasi

Dvidešimtajam amžiui einant į antrąją pusę, įvykiai mūsų žemėje pradėta vis labiau imti globaliniais mastais. Istorija rašoma nebe tautomis ir valstybėmis, o visais kontinentais. Naujausias kontinentas staiga pabudęs ir išėjęs į istorijos avansceną yra "Juodasis kontinentas" — Afrika, su maždaug 220,000,000 gyventojų, tikroji juodosios rasės tėvynė, kurių tarpe baltaodžių ateivių nuosimtis yra labai menkas.

Nacionalizmui lig džiunglių gaisrui išsiplėtus visame kontinente, dar prancūzai šiaurėje ir "afrikanderiai" pietuose bando iš paskutinių prieš audros vėją pūsti, šiaip kontinento viduje, lyg grybai palijus viena po kitos dygsta nepriklausomos suvereninės čia buvių spalvotųjų tautų valstybės, kurių prezidentai ir ministrai, kaip sako, pasididžiudami giriasi, kad to ar kito tėvas tebebuves kanibalas.

Daugumas Afrikos gyventojų tačiau tebėra būklėje, kurią pavaizduoja Robert C. Ruark iš savo kelionės Ugandoje, Rytų Afrikoje. Tie žmonės — Boranai, Samburu, Rendille, Turkana, išskiriant Somalčius, kurie greitai laiku gaus nepriklausomybę, tebevaikšto nuogi ar pusiau nuogi. Didžioji jų dalis niekuomet nėra girdėję apie Nasserį, prezidentą Eisenhowerį, Cape Canaveral, orbitas, satelitus, Adolfą Hitlerį nei turi supratimą kas yra pašto įstaiga. Ne tik tai, bet daugumas genčių Afrikoje, kurie nemoka

Swahili kalbos, niekuomet negirdėjo net apie tokius vardus kaip Kwame, Nkrumah ir Gana. Visa, kas jiems rūpi ir ką jie žino, yra kaip daugiau ožkų turėti, kaip priversti savo pačias daugiau dirbti ir kur rasti vandens versmę. Ugandoje visi čia buviai, kokius tik teko matyti, vaikšto nuogi kaip gimę, išskiriant papuošalus, galvos apmautus iš purvo, gyvulių mėšlo ir paukščių plunksnų, ir vienos kitos jieties.

Afrikoje šiandien dar yra apie 85 milijonai čia buvių, kurie nėra nei krikščionys nei musulmonai (Mahometonai). Kaip jie ten tiki ir kaip savo tikėjimą vadina, gal jie patys nežino. Krikščionys juos vadina pagonimis. Tai dėl tų milijonų pagonių dūšių vis labiau iš šalto pereina į karštą karas tarp Pusmėnulio (mahometonų simbolio) ir Kryžiaus (krikščionių simbolio).

Islamą, kuris ypatingai yra stiprus Afrikos šiaurėje, pradeda vystyti gyvą veiklą, norėdami kiek galima daugiau pasigrobtį pagonių dūšių, kol krikščionių misionieriai pradės visuotinę invaziją. Kaip paprastai esti, kur du pešasi, ten trečias kišasi, tik peštynių likimas visuomet toks yra, kad peštukai tame įkarštyje nebeįstengia laiku pastebėti artėjančio pavojaus iš trečiosios pusės.

Zemiau patiekiamas santrauka iš kun. Vincento Cardillo S. J. (jėzuito) straipsnio mėnesinio žurnalo "Gentes" 1958 metų sausio mėnesio numerįje:

Musulmonų, katalikų ir pagonių santykis Afrikoje

	Bendrai gyventojų	Musulmonų	Katalikų	Pagonų
Siaurės Afrika	51,247,000	41,738,000	3,625,500	
Vakarų Afrika				
Prancūzų Vak. Afrika	20,000,000	9,000,000	800,000	10,000,000
Pranc. Togo-Dahomey	3,600,000	245,000	390,000	2,890,000
Dramblio Kaulo Krantas	2,400,000	550,000	226,000	1,500,000
Liberija	2,000,000	250,000	11,000	1,000,000
Ghana	3,900,000	400,000	564,000	(Nežinia)
Nigerija	32,000,000	13,794,000	1,700,000	10,540,000
Ekvat. Pranc. Afrika	4,350,000	1,856,000	600,000	2,164,000
Prancūzų Kamerūnas	3,500,000	615,000	705,000	1,780,000
Rytų Afrika				
Etiopija	15,000,000	6,000,000	42,000	1,000,000
Eritrėja ir Somalija	2,980,000	2,371,000	90,000	(Nežinia)
Kenya-Zanzibaras	5,984,000	1,000,000	682,000	4,212,000
Uganda	5,200,000	1,000,000	1,500,000	2,700,000
Tanganaika	8,560,000	1,834,000	1,200,000	5,526,000
Centrinė Afrika				
Belgų Kongo ir Ruanda-Urundi	17,001,000	124,000	6,227,000	9,733,000
Rodezija ir Nyassa	6,566,000	192,000	1,014,000	5,055,000
Angola ir Mozambikas	10,192,000	638,000	1,898,000	7,420,000
Madagaskaras	4,820,000	230,000	995,000	2,860,000
Pietų Afrika	14,000,000	100,000	1,080,000	8,000,000

Pagal tėvo Cardillo patiektą lentelę Afrikoje gyventojų būtu bendrai 213,290,000, iš jų 81,467,000 musulmonų, 23,301,550 katalikų ir apie 78,380,000 pagonių, nors pats autorius spėja, kad "nemusulmonų ir nekrikščionių" ten esą apie 85 milijonai, Taigi, yra ko pasitempti.

Kun. Vincent Cardillo, apžvelgęs barų padėtį įvairiuose frontuose, pastebi, kad Islamas yra stipriai šaknis įleides rytiniame Kongo, kad Pusmėnulio šešėlis krinta ant Mozambiko ir Prancūzų Vakarų Afrikos ir kad ten musulmonų proselitizmas (savo tikėjimo skleidimas) yra labai aktingas

ir kėsina į dešimtį milijonų pagonių, kurie tose srityse turėsią greitai laiku apsispręsti pamesti savo pagonybę.

Dviejų religinių blokų kova ypatingai krinta į akį Uagadugu krašte didžiajame Nigerio upės vingyje. Čia Baltieji Tėvai turį stiprią bazę, bet ir musulmonai valdą puikias Korano mokyklas. Islamizmo propaganda remiasi dviem aiškiai nubrėžtomis tiesliniomis, būtent, kad 1) "Islamą yra juodosios rasės religija ir 2) Kuomet baltaodžiai pasitrauks, musulmonai valdys visą kraštą".

Kitas stambus frontas, kur vyksta konkurencinis karas tarp Islamo ir Krikščionybės, yra Prancūzų Ekvatorinė Afrika, prie Čado ežero. Islamas ten yra jau nuo XI amžiaus, rašo Cardillo, ir kadaise veržėsi į Kongo pusę, tik 1946 metais prancūzų tėvai jėzuitai užbėgę pavojui už akių visoje Ekvatorinėje Afrikoje, kuri dar nebuvo apstatyta katalikų misijonieriais, ir jiems pavykę sulaikyti "Pusmėnulio tvaną".

"Taikos Namas" ir "Karo Namas"

Peržvelgęs padėtį dar visoje eilėje Afrikos kraštų ir nurodęs, kur katalikų pozicijos yra silpniausios ir kur musulmonų spaudimas yra strateginis, jėzuitų autorius baigia tokiu posmu:

Pagal Mahometui priskiriamą pasakymą, pasaulis yra padalintas į dvi stovyklas: "Taikos Namas", kur Koranas yra išpažįstamas ir gerbiamas, ir "Karo Namas", arba antroji žmonijos dalis, kurią Allah (Alachas) turi atgauti visvien kuriuo būdu — įtikinimu ar ginklu.

Visa šiaurės Afrika nuo Maroko iki Egipto yra Islamui "Taikos Namas", tačiau yra kita Afrikos dalis, svarbiausiai pačiame centre, kuri norima padaryti Taikos Namu, tik ne Mahometui, o (katalikų) Bažnyčiai, rašo Vincent Cardillo, S. J. Čia turima galvoje Kongo, Ruanda-Urundi, Angola ir iš dalies prancūzų Kamerūnas ir Madagaskaras.

Tarpe tų dviejų armijų — mahometonų mulų ir krikščionių misionierių, tariant Korano žodžiais, "ekzistuoja "Karo Namas" arba ne taip karingai išsireiškiant, dviejų iš Azijos atneštų pasaulėžiūrų kovos laukas. Pasak paties Cardillo pranešimą, žaliasis standartas (vėliava) pergalingai plevėsuoja ir net ryžtingai pasistūmėja, išvystydamas karštą ir neatlaidų proselitizmą. Čia esą turima galvoje Vakarų Afrika ir Prancūzų Ekvatorinė Afrika, Nigerija ir ypatingai Sudano respublika. Kur kitur — kaip tai Anglų Rytų Afrikoje — pergale tebėra abejotina, tačiau "kova jau verda ir žada būti aštri", baigia pranešimą iš "Karo Namo" frontų Romos štabo korespondentas

4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, MARCH 7, 1959

tėvas Vincent Cardillo. Verta atkreipti dėmesį į aiškiai kariską to pranešimo formą ir terminologiją.

Zinoma, skaitytojams bus įdomu, kaip gi pagaliau tos Pusmėnulio ir Kryžiaus krikščionų armijos yra laukiamos pačių čia buvių, kurių dūšių išganymui tas Dvidešimtojo amžiaus kryžiaus karas kaitinamas? Tas pats Ruark sako: "Daugelis jų (čia buvių) ligi šiol dar nėra matę, kas yra ratas ir faktas yra, kad afrikiečiai, kol čia neatėjo baltieji, niekuomet patys neišrado nei rato nei plūgo. Ką aš noriu pasakyti, yra tai, kad apie 90% visų tų 200 milijonų čia buvių, apgyvenančių Afriką, tiek tėra paruošti mūsų vadinamai demokratijai arba laisvei, kiek jie tėra paruošti gaminti vairuojamus sviedinius.

"Tačiau turiu pasakyti, kad rusai ruošiasi jiems pagelbėti su demokratija. Somali technikai dar nėra laisvas kraštas, bet rusai čia atsikraustė jau prieš metus laiko. Jie atsikraustys į visą Afriką, kuri yra draskoma genčių kivirčių ir pradės saujelė sofistikuotų agitatorių išnaudoti nesofistikuotą daugumą, šaukdami "Afrika afrikiečiams! Baltaodžiai, eikite namo!"

Dar labiau prinokusi yra įtampa Pietų Afrikoje, kuri jau kuris laikas skaitoma esanti rasinės neapykantos eksplozijos išvakarėse. Komunistai ir jų "bendrakeleiviai" yra išsimekę į Nacionalinį Afrikos Kongresą, svarbiausiąjį negrų rasės politinės organizacijos centrą ir į Pietų Afrikos Indų Kongreso viršūnes. Baltaodžiai komunistai yra skaitomi smegenimis viso komunistų judėjimo Pietų Afrikoje. Jie yra bene vieninteliai, kurie visiškai susiliejo su juodaisiais afrikiečiais. Ir atrodo, jų pastangos pradeda apsimokėti. Vienas vietinis padėties žinovas pasakęs: "Aš abejoju, kad daug afrikiečių tikrai būtų komunistai, bet jie yra kiaurai įtikinti, kad komunistai yra jų dideli ir geri draugai".

Dabartinis Jungt. Tautų general. ansamblių prezidentas, Libano diplomatas Charles Malik pasakė:

"Kompeticija (varžybos) dėl Azijos ir Afrikos žmonių sielų ir protų (souls and minds) yra nepalyginamai labiau lemtinga ir daugiau reikalaujanti, kaip bet kuri kita kompeticija". Tų varžybų partneriai yra nebe du, bet trys: Pusmėnulis, Kryžius ir Kūjis su pjautuvu. Kaip paprastai esti, kur pora nesutaria, ten išsivysto trikampis.

Apie mums artimiausiojo varžovo — Vatikano jėgas, koikiomis jis disponuoja toje kompeticijoje, sekantį kartą.

CHICAGO SVARIAUSIAS IR
MODERNISKIAUSIAS VARZAS
BUČODARZAS
WILLOW WEST INN
AND PICNIC GROVE
83rd and Willow Springs Road
WILLOW SPRINGS, ILL.

J. VLKS.

KOMUNISTAI APIE VINČĄ KUDIRKĄ

Kaip pagerbtas Vincas Kudirka okupuotoje Lietuvoje. — Pranešimai, straipsniai. — V. Kudirkos asmenybės ir jo kūrinii įvertinimas. — Naują medžiagą apie V. Kudirką. — V. Kapsuko buvęs iki šiol neatšauktas išsišokimas apie V. Kudirką.

Visoj Lietuvoj taip plačiai apie V. Kudirką.

žinoma Vinco Kudirkos asmenybė ir jo darbai ir raštai, jog ir nūnai, Lietuvos okupacijos metais, negalėta tylomis apeiti V. Kudirkos gimimo 100 metų sukaktį. Į Vinco Kudirkos darbų ir jo kūrinii įvertinimą buvo įjungti tokie dailiosios raštijos žinovai kaip prof. K. Korsakas ir prof. B. Pranskus-Zalionis. Vienas ir kitas profesoriauti parinkti jau okupacijos metais, bet abudu jau iš jaunų savo dienų tais klausimais įdomavosi, juos studijavo: K. Korsakas Lietuvoj nepriklausomybės metais, o B. Pranskus — už Lietuvos sienų, gyvendamas tai Maskvoje, tai Prūsijoje, kur kurį laiką redagavo "Priekalą" Tilžėje.

K. Korsakas pasitenkino tik padarytu pranešimu V. Kudirkos Naumiestyje. Jis ten šiaip atsiliepė apie V. Kudirką:

"Netenka įrodinėti, kad Vincas Kudirka buvo karštas patriotas, tauri, visuomenės reikalams pasiaukojusi asmenybė, suvaidinusi didelį vaidmenį lietuvių nacionaliniame judėjime ir lietuvių literatūros raidoje. Tačiau pagrindiniais savo pasaulėžiūros bei veiklos momentais stovėjo buržuazinėse pozicijose"...

"Mes tarybiniai žmonės, pirniausiai V. Kudirką vertiname už jo istorinį pažangumą, pasireiškusį svarbiausia demokratizmu, neapykanta despotizmui, priešiskumū liaudies engėjams ir tamsintojams".

Nesigilinsime, kad čia K. Korsakas prieštarauja leninizmui, maskviniam komunizmui, nes jų įsitikinimais ir įrodinėjimais, kas stovi buržuazijos pozicijose, tokie negali būti nei pažangūs, nei pasireikšti demokratizmu ir nekęsti despotizmo. Tai jau tas nesugautamas revizionizmas...

B. Pranskus str. "V. Kudirkos literatūrinis palikimas", Pergalės Nr. 12 per 30 puslapių atsidėjęs, iš pagrindų išnagrinėjo V. Kudirkos raštus ir kiek atsargesnis išvadose apie V. Kudirkos pasaulėžiūrą. Nenuostabu! K. Korsakas "buržuazijos" kalėjime sėdėjo kelis mėnesius kaip įtartas bendradarbiavęs komunistų spaudoje ir turėjęs ryšių su komsomolu; B. Pranskus komunistų kalėjimuose tupėjo 9 metus už visokius komunistinius nukrypimus ir pagaliau reabilituotas ir jam buvo leista parvykti Lietuvon. Čia, kuriam laikui praslinkus, buvo išrinktas profesoriauti Vilniaus universitete.

B. Pranskus šiaip atsiliepia

"V. Kudirkos plati literatūrinė veikla — tiek jo publicistika, tiek grožinė kūryba bei kritika — užima reikšmingą vietą XIX a. pabaigoje lietuvių literatūroje. V. Kudirkos literatūrinis palikimas yra labai sudėtingas ir prieštaringas, todėl jį vertinant kyla daug ginčų bei nesutarimų..."

"Sviesi ir tauri V. Kudirkos asmenybė XIX a. pabaigoje lietuvių tautos gyvenime iškyta labai ryškiai. Kaip daugelis lietuvių buržuazinės inteligentijos atstovų, išsigandę nacionalinio išsivadavimo judėjimo sukeltų sunkumų ir caro valdžios nersekiojimų, tesirūpino vien savo karjera bei sočių miesčionišku gyvenimu. V. Kudirka, baigęs Varšuvos universitetą, grįžo į Lietuvą ir čia dešimt metų pasiaukojančiai dirbo lietuvių kultūros ugdymo srityje. Iš savo darbo jis kokios nors medžiaginės naudos neturėjo, o susilaukė vien persekiojimų. V. Kudirkos altruizmas, jo pasišventimas veiklai, spaudos darbui buvo šviesus pavyzdys tiek ano meto pažangiesiems, tiek ir vėlesnių kartų darbuotojams". (Pabrakta autoriaus).

Taigi, ir čia kaip kas komunistui neįprasto — buržuazijos pozicijose stovįs asmuo kupinas pasišventimo visuomenės darbui ir net statomas pavyzdžiu vėlesnių kartų darbuotojams, atseit komunistų veikėjams. Betgi B. Pranskus pasisako, kad V. Kudirkos palikimas sudėtingas, prieštaringas ir sukėlęs ginčų ir nesusipratimų dėl jo to palikimo įvertinimo. Tokiu pasiskaidymu B. Pranskus save apsaugo nuo galimo pakartotino komunistų kalėjimo.

Šiaip B. Pranskui daug ko neprikiši V. Kudirkos įvertinimui. Suprantama, jis visa įvertina, prisilaikydamas leninistinio mastelio, bet jo darbas rimtas, kruopščiai parašytas ir vertas perskaityti. Jis atskirai įvertina V. Kudirkos publicistiką, jo grožinę kūrybą, kritiką. Ir baigdamas tą darbą pastebi:

"Todėl klaidinga būtų nematyti buržuazinių liberalinių V. Kudirkos ideologijos bruožų, bet dar didesnė klaida būtų visą jo literatūrinį palikimą vertinant tik šių bruožų šviesoje, nematant tų plačių sričių, kuriose V. Kudirka peržengė siauras buržuazijos ribas, kuriose iškilė demokratinės, val-

stietiškos, liaudinės jo literatūros veiklos ypatybės".

Ta pastaba jau tuo vertinaga, kad neužskleidžia duris V. Kudirkos palikimą tirti, su juo susipažinti.

B. Pranskus (pats kapsas, kaip ir V. Kudirka), gyvendamas Lietuvoje savo jaunose dienose apie V. Kudirką daug ko girdėjo. Ir štai ką jis rašo, kas iki šiol nebuvo žinoma:

"Prie to, kas šiuo atžvilgiu pasakyta K. Griniaus ir kai kurių kitų asmenų, rašiusių apie V. Kudirką, galia čia pažymėti tokius faktus, kurie atrodo, tiems tyrinėtojams nebuvo žinomi, tačiau apie kuriuos man pačiam teko girdėti vaikystėje. Pvz. epizodas su valstietė Gražiene, pavaizduotas Viršvinukuose, taip pat pagrįstas tikru atsitikimu. Kampinių kaimas, kurį mini V. Kudirka, tai yra Daržininkų kaimas (buv. Žaliosios valsč., Vilkaviškio apskr.). Ten pat minimas Taitaučizno kardonas — Kataučiznos (netoli Naumiesčio) kardonas buvęs to paties vardo dvare. Niekur, regis, nėra paminėtas ir vaito Žagaro prototipas (Vilkai) ir tos satyros vietovės. Minimas toje satyroje Raudonės valsčius yra Žaliosios valsčius (Vilkpilės — Vilkaviškio apskr.), o pats vaitas Žagaras — tai ūkininkas Ražaitis (žmonių vadinamas Ražas), gyvenęs to pat valsčiaus Juodupėnų kaime (kaimynystėje su mano tėvais). Mano vaikystės dienomis Ražo ūkyje jau gyveno kiti žmonės, nes minėtas Ražas-Žagaras bevaikaudamas nusigyveno ir pardavė tą ūkį. Nemaža panašių satyroje pateiktų anekdotų apie Ražo vaitavimą dar XX a. pradžioje buvo galima mūsų kaime išgirsti".

Čia tenka pastebėti, kad B. Pranskaus-Zalionio tikroji pavardė yra Vaclovas Anskaitis, gimė jis 1902 m. Žaliosios valsč., Juodupės kaime. Jis kurį laiką mokėsi Vilkaviškio gimnazijoje, paskui persikėlė į Marijampolės realinę mokyklą. Ten buvo suimtas, kurį laiką kalintas. Paskui paleistas policijos priežiūron ir 1923 m. komunistų partijos C. K. nutarimu apgyvendintas Tilžėje dirbti ten leidžiamuose komunistų laikraščiuose, kurie buvo slaptai platinami Lietuvoj. Paskui buvo perkeltas į Maskvą. Ten studijavo literatūrą ir bendradarbiavo liet. kom. spaudoj ir redagavo "Priekalą". Vėliau buvo suimtas ir devynis metus komunistų kalinamas.

Nauja medžiaga apie Vinčą Kudirką

"Pergalės" Nr. 12 P. Ivanovo yra paskelbtas ši nauja medžiaga apie Vinčą Kudirką, daug šviesos įnešanti apie jo gyvenimą. Toji medžiaga yra ištiesai paskelbta Lietuvių kal-

bos ir literatūros instituto leidinyje "Literatūra ir kalba" III-jame tome. Toji medžiaga buvo surasta Rusijos įvairiuose archyvuose.

Yra žinoma, kad V. Kudirka perrašinėjo lenkų kalba Lenkijos "Proletariato" partijos paruostą K. Markso "Kapitalo" veikalo konspektą ir už tai buvo suimtas.

Iš Maskvoje ir Leningrade rastos medžiagos aiškėja, kad Vincas Kudirka su "Proletariato" socialistiniu sąjūdžiu ryšius sumezgė per savo bendramokslis G. Oleskevičių, J. Jastrzemski ir V. Zolcinski. Pasirodo, kad jie visi trys kartū mokėsi Marijampolės gimnazijoje, o pirmieji du buvėnet Vinco Kudirkos bendraklasiai. Ir V. Kudirka buvone vien tik to konspekto perrašinėtojas, bet ir to sąjūdžio dalyvis. Jis net lankė jų susirinkimus. Prokuroro apkalčinamoje medžiagoje yra pasakyta, kad V. Kudirka buvotos organizacijos narys, jų susirinkimų lankytojas. Jis buvo atsakomybėn patrauktas kartu su minėtais savo bendramoksliais Marijampolės gimnazijoje ir Ražumeičiku.

Vincas Kudirka buvo nu-teistas, bet įteikė Rusijos carui prašymą, prašydamas pasigailėjimo ir atleidimo nuo bausmės. Esąs buvęs jaunas ir neišmanė, kur pateko. Bausmė buvo panaikinta. Bet nėra jokio įrodymo, kad V. Kudirka būtų įdavęs savo draugus policijai, kaip teigė 1935 m. "Priekalo" Nr. 1 Vincas Kapsukas. Ten jo str. "Varžosi dėl V. Kudirkos" buvo to straipsnio pabaigoje pasakyta:

"Užmiršta" tik Kardelis pasakyt, kad Kudirka išdavė tuos socialistus, kurie jam davė Marksą perrašinėti. "Užmiršta" paminėti ir jo šlykščius prašymus carui, kad jo pasigailėtų. "Užmiršta, ką Grinius, Bagdonas apie Kudirką anais laikais sakė, — kad socializmas atsimušdavo į Kudirką, kaip žirniai į sieną".

Įdomu, kad Pranskus apie tai nieko nerašo, nors ir sumini, jog jaunose dienose V. Kapsukas buvo didelėje V. Kudirkos įtakoje ir įveda vieną ištrauką, ką V. Kapsukas rašė apie V. Kudirką.

Kadangi toji naujoji medžiaga apie V. Kudirką anksčiau tilpo "Literatūroje ir kalboje" ir tame pačiame "Pergalės" Nr. 12 pakartotinais įdėtas ir B. Pranskaus straipsnis, tai reiškia, jog jis jau žinojo, kas naujo pasakyta apie V. Kudirką, o vienok V. Kapsuko tų šlykščių šmeižtų neatšaukė. Matyti, nenorėta V. Kapsukas kompromituoti.

Kairio knyga LIETUVA BUDO

NAUJIENOSE galima gauti tik ką iš spaudos išėjusią Stepono Kairio knygą LIETUVA BUDO. 416 didelių (6x8½) puslapių, kieti viršeliai. Kaina \$5.50

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Samb! Šviesa Chicagoje.
Redaguoja: Rita Kavolienė
Medžiaga siūsti: 1938 S. 48th Ct., Cicero, Ill.

2 METAI

NR. 10 (39)

Santaros tikslai istorinėje perspektyvoje*

VYTAUTAS KAVOLIS

Ziūrint žmogiškuoju požiūriu, svarbiausias dinaminis faktas istorijoje yra nuolatinė įtampa tarp žmogaus kūrybinio veržimosi, suprantant jį pačia plačiausia prasme, ir jį sulaukančių bei varžančių jėgų. Griežtąja prasme, gamta palieka šalia istorinio proceso. Tikslai žmogus kuria istoriją. Ir kiek istorijoje jo kūrybinis troškulys buvo varžomas, tiek jisai pats šį troškulį ir varžė.

Ideologiškai ši įtampa tarp žmogaus kūrybinio troškulio ir savęs varžymosi buvo išreikiama konfliktu tarp individualizmo ir įvairių kolektyvizmo formų. Žmogus gali iš savęs būti atsakingas ir kūrybiškas: — teigė individualizmas. O kolektyvizmas šį principą visuomet iš esmės neigė ir tvirtino, kad žmogui vienu pasitikėti negalima, nes jis atsakingas tikslai tada, kai jį apsupa ir prižiūri bendruomenė, nusakydama, kas jam reikia daryti.

Individualizmas nepaneigia blogio ir savanaudiškumo pradų žmogui. Individualizmas nebėra naivus, bet jis pasiryžęs priimti žmogišką riziką. Savąją žmogaus sampratą jis remia pasitikėjimu, kad žmoguje esmiškas yra troškulys duoti, kad žmogus realizuoja save davimu, ir kad tikslai laisvas žmogus gali save šitaip realizuoti. Dovana yra žmogiškumo esmė individualistui. Ir dovana turi būti laisva.

Kolektyvizmas, atvirkščiai, remiasi *duoklės* samprata: žmoguje esmiška yra jo į save riestlį nagai, jo savanaudiškumas, ir savimeilė. Jį reikia priversti, kad jisai kitiems duotų. Ir žmonija nustato žmogui duokles, ir žmonija prižiūri, kad jis jas pildytų.

Kuri iš šių dviejų žmogiškumo sampratų teisingesnė? Šis klausimas nėra išspręstas, — ir nebus, kol neužsibaigs istorija, — bet jis sprendžiamas kiekvienu mūsų erizencijos momentu. Individualistinė premisa, kad žmogus jaučia dovanos troškulį, pasitvirtina tuomet, kai laisvi žmonės, iš liesų, daugiau duoda, kai jie yra, pačia plačiausia prasme, kūrybiškesni. Kolektyvistinė premisa, kad žmogų reikia priversti duoklei, pasitvirtina tada, kai pavergtas žmo-

gus pasirodo kūrybiškesnis už laisvąjį. Ir istorija yra šios problemos sprendimo laukas, kuriame savo darbų vaisiais grumiasi daugiau ar mažiau laisvi su daugiau ar mažiau pavergtais. Kad ši problema nėra vienpusiškai išrišta, liudija vėliausioji patirtis, kada pavergtasis sovietų žmogus ne vienu atveju savo kūryba pralenkia laisvąjį — ir dažnai aptingusį — vakarų žmogų.

Tai, štai, šioje istorinėje perspektyvoje yra atsiradę ir jon iširikiavę santariečiai. *Mes esame toji grupė ne tikslai lietuvių jaunuomenėje, bet ir visuomenėje, ne tikslai emigracijoje, bet ir visoje lietuvių tautoje, — kuri yra atšiauriausiai užsiangazavusi už individualizmą, už pasitikėjimą vidiniu žmogaus troškuliu iš savo gyvenimo padaryti dovaną kitiems: kultūroje, politikoje, religijoje ar kitur. Ne sritis čia svarbi, bet patsai rimtas ir sąžiningas davimas. Mes esame istorinės kovos už individualizmą dalis ir jos židinys lietuvių visuomenėje.*

Iš mūsų užimtos pozicijos šioje istorinėje perspektyvoje išplaukia ir mūsų svarbiausieji tikslai. Paprasčiau paprasčiau, mes turime tikslą savo visuomenine veikla ir asmenine egzistencija įrodyti, kad laisvas žmogus, veikdamas, kurdamas ir aukodamas iš savęs, duoda daugiau negu pavergtas žmogus. Lietuvių emigracijoje, tiesa, neturime pavergto žmogaus, bet ne viename užkampyje turime prižiūrimą žmogų, ir su juo mes turėtume lyginti save. Mūsų principų teisingumas gali būti įrodytas tikslai mūsų buvimu aiškiai aktyvesniais ir kūrybiškesniais už šį prižiūrimą žmogų.

Mūsų tikslus galima svarstyti trijose, drauge priklausančiose, plotmėse: žmogiškojoje, tautinėje ir organizacinėje. *Žmogiškojoje* plotmėje, kuri yra pati bendriausia, mes ne tik norime, bet ir turime atpalaiduoti žmogaus kūrybines jėgas. Svarbiausia metodologinė problema šioje plotmėje: surasti būdą, kaip suskaldyti egocentrišką individo atomą, kad tuo būdu paliuosavus jo jėgas kūrybai, darbui ir aukai.

Mūsų žmogus, per dalyvavimą santariečių sąjūdy, turi atsiverti savitai pastangai, iš šalies neįkvėptai iniciatyvai, rūpesčiui bendruomenės problemomis ir išstvermingam

veiksmui. Mes nebandome jo priversti daryti tai, kam jis neturi jėgų; bet norime išjudinti jį — ir ypač ją — pilnam savo jėgų panaudojimui kūryboje ir veikloje. Mūsų priekyje stovintys žmonės jau yra daugiau — mažiau šitaip atspalaidavę kūrybinei pastangai; mūsų problema yra šį dovanos troškulį suvisuotinti mūsų narių tarpe, kad kiekvienas paliktų ženklą, jog žmogumi buvęs. Tiek apie žmogiškąją plotmę.

Tautinėje plotmėje mes esame išpareigoję dalyvauti visuotiniame žmonijos kūrybiniame viksmė per lietuvių tautą. Šio tautinio apsisprendimo svarbiausios priežastys yra, galbūt, dvi. Pirma, *moralinė*: mūsų jėgų labiau reikia tai bendruomenei, kuri yra prievartaujama, naikinama ir moraliai skriaudžiama, negu tai, kuri džiaugiasi viso ko pertekliais ir kuri gali visų rūšių talento, kiek tai jai reikia, už pinigus nusipirkti. Jei-gu moraliau duoti duonos tam, kuris alkanas, negu tam, kuris ir taip sotus, tai moraliau atiduoti ir savo jėgas tai bendruomenei, kuriai jų skaudžiai reikia, negu tai, kuri jėgomis pertekusi.

Antroji mūsų tautinio apsisprendimo priežastis yra mūsų *kultūrinis atsakingumas*: jaučiamės atsakingi už lietuvių kultūros palikimo apsaugojimą ir visai žmonijai perdavimą. Visa žmonija turi teisę į kiekvieną kultūrinį atsiekimą į kiekvieną atpalaiduotos žmogaus kūrybinės energijos apraišką. Žmonijos kūrybiškumas nėra neribotas. Todėl — nusikaltimas leisti prapulti tam, kas gali būti apsaugota ir kas gali paskatinti tolimesnį žmonijos kultūrinį progresą.

Bet kas gi apsaugos šią žmonijos teisę, kas gi perduos jos paveldėjimą, jei ne kiekvienos tautos žmogus, turįs priėjimą į jos tautinę kultūrą? Šios atsakomybės vedami, mes vaizduojamės savo kūrybinių jėgų atpalaidavimą visų pirma lietuviškoje plotmėje.

Mūsų tautiniai tikslai yra dvivėžiai. Iš vienos pusės siekiame visai žmonijai atskleisti lietuvių kultūros palikimą. Iš kitos pusės, turime uždavinį atverti duris pačiai lietuvių tautai šį palikimą vystyti. Ne tik sau reikalaujame laisvės savo žmogiškajai dovanai duoti, bet ir pavergtajai tautai. Šis dvivėžiškumas lietuviybės atžvilgiu įgalina mus šiek tiek ir darbais pasidalinti: vieni iš mūsų gali sėkmingiau dalyvauti kūrybiniame lietuviybės atsiskleidime, ir to iš jų tereikalaujame. Kiti gali daugiau padaryti kovoje dėl laisvės, — ir mes nenuvertinsime jų pastangų dėl to, kad jie nerašo knygų ir neskaito paskaitų. Treti, pagaliau, galėtų kūrybinę ir visuomeninę pastangą paremti auka, kuri prilygtų šios pastangos dy-

džiui. Nieko nėra sunkesnio, kaip kurti ar kaip, naktimis nemiegoti ir ligi ligos nusikamavus, organizuoti stambesnę įvyki. Ir todėl iš tų, kurie nei kuria, nei visuomeniškai stambiau dirba, būtų galima laukti aukos, pasiekiančios penkių procentų jų metinių pajamų. Ne vienas šiandien tiek aukoja; ir iš gerų savo narių mes turėsime ateityje laukti jų žmogiškąją vertę liudijančio duosnumo.

Esmiška, kad vienu ar kitu būdu, mūsų laisvė pažadintų mus nematytai akcijai, kuria mes toli pralenktume prižiūrimuosius. Mes esame savo tarpe lygūs, kur beveiktume, kol veikiamo.

Trečioji, *organizacinė* veiklos plotmė išreiškia mūsų žmogiškųjų ir tautinių tikslų implikacijas pačiai organizacijai. Kiek mes ideologiškai siekiame atpalaiduoti žmogaus kūrybines jėgas, tiek organizatiškai turime būti *gyvosios dvasios židiniu*, apie kurį savaime burtųsi visi, kuriuose kultūrinis ir visuomeninis interesas gyvas ir budrus, nesuvaržytas ir neišblėsęs. Ir atvirkščiai: tiek savaime turėtume atstumti, kad jie bėgtų nuo mūsų, kur minkšti jų kulnys neša, nuobodžiaujančius užmigėlius, viskam abejinguosius, lygiai kaip ir visus atsakymus žinančias, nuolatiniam žiemos guolyje ištraukusias ideologines ir kultūrinės meškas. Mes turime tapti natūraliais namais kiekvienai jaunatviškai dvasiai ir kiekvienam autentiškam kūrėjui, kiekvienam ieškančiam, kenčiančiam ir abejojančiam.

Kiek, toliau žengiant, esame išpareigoję per lietuvių tautą dalyvauti žmonijos kūrybiniame išsiskleidime, tiek turime tapti *realaus darbo kolektyvu*, įgalinančiu lietuvių kultūros kūrimą ir jos atsiskleidimą pasauliui. Lietuvių kultūros sąvoka, kuri čia tampa, įglaudžia ir mūsų senesniąją tradiciją, ir tremties kūrybą, ir pavergtos Lietuvos kūrybą, kurią turėtume geriau pažinti ir mokėti tiksliau vertinti.

Lietuviškosios kultūros atžvilgiu mūsų tikslas nėra kurti, nes tik individai kuria. Mes esame dėkingi, jei kuriantys individai įsijungia mūsų tarpai: mes jiems visuomet paliekame nuoširdžiausiem mūsų bičiuliams skiriamas vietas. Kaip organizacija, lietuviškosios kultūros atžvilgiu mes turime ketveriopą tikslą: *žadinti, vertinti, skleisti ir remti*. Žadinti kūrybinį impulsą, kad jis nebūtų abejingumo numarintas. Vertinti — rimtai ir sąžiningai — kūrybos vaisius, kad jų nepriblokštų kultūrinų standartų trūkumas, kad nesaugotume pelenų už auksą ir neišmestume aukso už pelenus. Skleisti mūsų kūrybinius laimėjimus mūsų tarpe ir, kiek galėdami, pasauliui,

* Ištraukos iš paskaitos, skaitytos studentų santariečių rytinės apygardos suvažiavime, New Yorke, vasario 21 dieną.

MOKSLO ŽINIOS

Kodėl pražilsta plaukai?

kad didžioji pastanga neliktu be garso. Remti kūrybos darbą, kuris neapsimoka: jaunųjų darbą, drašijųjų darbą, masėse nepopuliariųjų darbą.

Mūsų ypatingas dėmesys turėtų tekti tiem dalykams, kurių reikia civilizuotam žmogui, bet kurie minioje nesuranda pakankamai atamos: instrumentinei muzikai, moderniajai daili, eksperimentuojančiai poezijai, neįprastam teatrui, giliai intelektualinei analizei ir aštriai, bet kultūvuotai kritikai. Mes turime tapti nepopuliariųjų dalykų agentūra, nes tik pas mus yra pakankamai individualistų, kad susižavėtume tuo, kuo nesižavi minios, ir suprastume tai, kas neįprasta.

Vienas iš svarbiausių konkrečių uždavinių šioje srityje yra susiorganizuoti visuomenėje užnugarį — mūsų nuolatinis bičiulis, — kurie ateitų tulkon mūsų iniciatyvai.

Trečia, kiek mes esame išpareigoję Lietuvos laisvės kovai, tiek mūsų organizacinis uždavinys būtų lankščia ir judria spaudimo grupe Amerikos ir tarptautinėje politikoje: grupe, kurios politikai nepavargtų, ieškodami naujų metodų, ir kurios teisingos kovos aistra neišblėstų, nuolat susiduriant su svetimųjų abejingumu ir oportunizmu, ar su savųjų dulkinomis vaizduotėmis ir amžinu tupėjimu visuomeninių komitetų patogumuose. Niekas mums nei nusako, nei varžo mūsų politinės veiklos: ir todėl mes galime ir turime būti drąsiausi ir veiksmingiausi.

Trilypis santariečių sąjūdzio tikslas yra, siekiant žmogaus kūrybinių jėgų atpalaidavimo, būti:

- gyvosios dvasios židiniu,
- realaus darbo kolektyvu ir
- kovos grupe.

Ši programa mums atrodo vienintele galima ir prasminga atviros dvasios ir rimtos atsakomybės žmogui lietuvių visuomenėje šiuo kritišku individualizmo ir kolektyvizmo kovos metu.

Aišku, kad šiems tikslams įgyvendinti mums reikia pajėgios organizacijos, kiekvienoje vietovėje gausios nariais, pasiryžimu ir ištekliais. Mes norime ne užsidaryti sau patinkamų žmonių ratelyje, ne ugdyti klusnius prieauglius kurioms nors visuomeninėms grupėms ir todėl apsirišti tik tais, kurie gali būti tokiu prieaugliu paversti. Mes norime atlikti realų ir reikalingą darbą, ir todėl siekiame suburti dirbančiuosius. Nėra reikalo kurti mažus draugų būrelius, kurie būtų tiek negausūs, kad nieko didesnio nepajęgtų duoti. Yra reikalas sukaupti savo jėgas darbui, kuris juk visur mūsų šaukiasi. Todėl būtų kur kas lietuviškuoju požiūriu geriau, jeigu mums artimi žmonės, užuot

Dr. Alfred J. Ephraim Amerikos Medicinos Asociacijos žurnale Archives of Dermatology (vasario mėn.) rašo, kad bent iš dalies plaukų žilimas paeina nuo odos ligos, vadinamos vitiligo. Ta odos liga yra tokia, kai oda netenka savo pigmentacijos arba natūralios spalvos, o ištaisais lopais išvirsta balzguna, tikriau "žila" spalva.

Bendrai, legendos ir istorija yra pilnos pavyzdžių, kaip žmonės dėl staigaus išgąsčio, didelio rūpesčio, ar susijaudinimo staiga pražilsta. Medicina žino daugybes pražilimo pavyzdžių po sukėnsės ligos.

Istorijos faktas yra, kad staiga pražilusi karalienė Marija Antoinette, kai išgirdusi savo mirties sprendimą, ir Bavarijos karalius Liudvikas, pasmerkęs savo žmoną mirti.

Staigių pražilimo atsitikimų apstu su protiniais ligoniais, paraližuotais žmonėmis ir sergančiais akių ligomis.

Dr. Ephraim patiekia pavyzdį, kaip žmogus pražilo per 6 savaites po galvos susižeidimo. Vėliau patikrinamas savo pacientą daktaras radęs, kad jis serga ir vitiligo, tai yra odos išblukimu.

Staigių plaukų pražilimų yra atsilikę ir per katastrofas, tokias kaip geležinkelio nuopuoliai ir karas, nors kodėl plaukai staiga pražilsta, medicina tikrai nežino. Net tiek nėra dar iširta, ar žilimas prasideda nuo plauko galūnės ar nuo šaknies, tik tiek, kad niekas dar nėra radęs bepradedantį žilti plauką, nuo to ar kito galo, o visuomet jau žilą ištaisai.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

KARALIAUS VAINIKAS. Legendos ir padavimai šių autorių: P. Jūrkaus, V. Krėvės, N. Mazalaitės, J. Pronskaus, J. Remeikos, Šatrijos Raganos, A. Vaičiulaičio, A. Vienuolio ir Vaižganto. Rinkinį sudarė J. Sodaitis, iliustravo dail. A. Korsakaitė. 112 psl., kieti viršeliai, kaina \$2.00. Išleido Gabija, Straight Path, Wyandanch, N. Y.

steigę atomistines organizacijas ir jose užsidarę, siektų savo idėjas įgyvendinti mūsų viduje, drašioje ir atviroje kompeticijoje su, galbūt, kitaip (o, galbūt, ir taip pat) manančiais.

Kiek mūsų veikla realizuojama išvardintuosius mūsų tikslus — būti gyvosios dvasios židiniu lietuvių visuomenėje, realaus darbo kolektyvu ir antikomunistinės kovos grupe, — tiek mes liekame ištikimi savo tikėjimui. Ir kiek, iš tiesų, mes duodame, kaip laisvas dovanas iš savęs, daugiau, negu mūsų prižiūrimieji bičiuliai duoda, kaip privalomą duoklę, — tiek mes patvirtiname savo tikėjimo žmogumi tiesą ir dorybę.

DARBUI ŽMONIŲ NEBELIEKA

Iš 175 milijonų žmonių JAV darbą dirba tik 2 žmonės!

Statistika yra skaitoma rimčiausiu moksliniu pagrindu visokiai ekonomijai. Štai kur statistika gali nuvesti, rodo toks statistikos pavyzdys:

Gyventojų balanso lapas, spalio mėn. 1 d. 1958:

Viso JAV gyventojų	175,000,000
Gyventojų virš 65 metų amžiaus	57,300,000
Darbui dirbti lieka	117,700,000
Iš tų jaunesnių kaip 21 metų amžiaus	64,700,000
Darbui dirbti lieka	53,000,000
Iš tų valdžios tarnautojų	24,000,000
Darbui dirbti lieka	29,000,000
Iš tų kariuomenės tarnyboje	12,000,000
Darbui dirbti lieka	17,000,000
Iš tų civilinių ir valstybių darbininkų	16,800,000
Darbui dirbti lieka	200,000
Iš tų ligoninėse ir beprotnamiuose	126,000
Darbui dirbti lieka	74,000
Iš tų bomų ir girtuoklių	62,000
Darbui dirbti lieka	12,000
Iš tų kalėjimuose	11,998

2

Iš tų dviejų darbui dirbti likusių vienas sako antrajam: — Geriau pasiskubink dirbti, šiaip aš neteksiu kantrybės ir sveikatos vienu vienas dirbti!

Duokite savo 1958 metų mokesčių (income tax)

LAKŠTUS UŽPILDYTI

CHESTER KILKIS

4127 So. Richmond Street

Virginia 7-3030

prie ARCHER AVENUE

Pildo biznio, nuosavybių ir asmenų lakštus

Chicagos lietuviams pildo lakštus jau per 25 metus

VELYKOS JAU NE UŽ KALNŲ!

Švėskite Velykas iškilmingai, nes tai yra nuoširdaus džiaugsmo šventė, kaip mažiems, taip ir dideliems.

BRIGHTON BAKERY savininkas Feliksas Mackevičius ne tik šeiminkams palengvins vargus, gamindamas nepaprastai skoningus tortus, Velykų "Babkas", Mazurkas ir kitus skanumynus.

Nepaprasta naujiena: pradėjo gaminti lietuviško skonio šokolada: baltą, pienišką ir karčiai saldų. Mažieji bus ypatingai dėkingi p. Mackevičiui už nepaprastai gražius Velykų šokoladinius kiaušinius ir kiškius, o taip pat ir kitokius skanumynus — žaisliukus.

Jau dabar užsisakykite tortus, kurie savo skoniu užkariavo visą Čikagą, kad Velykų šventėse galėtumėt pavaišinti savuosius — namiškius ir svečius.

REIKALAUKITE BRIGHTON BAKERY SKANIŲ GAMINIŲ IR ŠOKOLADO KIEKVIEŅOJE KRAUTUVEJE.

BRIGHTON BAKERY

Telef.: Virginia 7-1250

2457 West 46th Place, Chicago 32, Ill.

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelsaimi ištikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc.

222 WEST ADAMS STREET

KAMBARYS 1043

Telefonas: Central 6-5208

Generaliai Agentai Šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

(Tęsinys iš 1-mo pusl.)

vyzdinė tragedija. Šiame analitiniame veikale jis žiūrėjo palankiausia formą savo idėjų koncentracijai.

Revoliucionieriškų jaunystės dramų šileris pasiliko tokiai pat per visą savo gyvenimą. Būdamas idealistas, jis liko į progresyvią žmogaus garbės, laisvės bei grožio sąvokos realizaciją. Goethe tuo tarpu nesuprato griežto skirtumo tarp valios ir egzistencijos ir labiau garbino gamtą su jos natūralia vienybe. Weimare (ir Clevelande vokiečių kultūriname darželyje) randasi garsus šileriui ir Goethei pastatytas paminklas. Jis puikiai charakterizuoja abu draugus genijus; tuo tarpu kai Goethes kairė ranka stipriai laiko laurų vainiką, o jo žvilgsnis stengiasi apimti ir suprasti visą žemę, Šileris savo dešinės rankos pirštais vos tiesdamas laurų vainiką, stengiasi savo žvilgsniu perverti dangaus aukštį.

Toks įvairus autorius kaip Šileris, savaime suprantama, yra nevienodai įvertinamas. Kai kuriems jis yra patriotizmo čempionas, kitiems jis yra filosofas, dar kiti giria poeziją, o kitiems Šileris yra dramaturgas, atnešęs scenon etinės atsakomybės jausmą. Nors ir vienašališki, šie sprendimai yra tačiau teisingi.

Vokiečiai rengiasi atfinkamai paminėti savo didįjį rašytoją, šį intelektualinės ir dvasinės laisvės šauklį, šį kovotoją už žmogaus individo identiško išsaugojimą. Šilerio Draugija paruošė išsamią programą. Kovo 20 d. švabas rašytojas Albrecht Goes pradės programą Šilerio veikalų skaitymu Marbache. Gegužės 9 d. Šilerio mirties dieną, Nacionaliniame Šilerio Muziejuje bus specialiai paroda apie poeto gyvenimą, jo veikalus bei įtaką. Kita paroda bus vasarą Štutgarte ir rudenį Tiubingene. Kita metinė Šilerio paroda bus Štutgarto Valstybinėje Galerijoje, globojama Wuertembergo Tautinio Muziejaus. Poeto gimtadienio minėjimai prasidės rugsėjo mėnesį bendrame vokiečių bei svetimsalių vokiečių filologijos studentų susirinkime iš Marbacho, Ludwigsburgo ir Štutgarto. Programoje bus paskaitos, vakarinės diskusijos, Šilerio dramų veikalų pastatymas bei lankymas vietų, susijusių su Šilerio gyvenimu. Gi Šilerio Draugija rugsėjo ir spalio mėnesiais ruošia paskaitų ciklą — "Šileris mūsų laikuose", kooperuojant Ludwigsburgo Franco-Germaniškam Institutui, Štutgarto Knygyno Draugijai bei Štutgarto Kultūrinei Lygai. Paskaitas duos šeši garsūs mokslininkai bei žinomi veikėjai. Šilerio gimtadienio minėjimo savaitė prasidės lapkričio 7 d. su Rudolf Hagelstange paskaita Marbacho Ro-

(Daugiau 9-me pusl.)

DR. ANNA BALIUNAS

AKIU, AUSA, NOSIES IR GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
6327 SO. WESTERN AVENUE
Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vakaro.
Sestadieniais nuo 10 iki 1 val.
Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.
Ofiso telef.: PROspect 8-3229
Rezid. telef.: WALbrook 5-5076

Tel.: PROspect 8-1717

DR. S. BIEZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas diena po pietu 1-3; vak. 7-8
tik tai antradieniais ir penktadieniais
Trečiad. ir sekmad. ofisas uždarytas
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. PETER BRAZIS

PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
CHICAGO, ILL.
Telefonai:
Ofisas: HEmlOCK 4-5849
Rezidencija: HEmlOCK 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmad., Ketvirt. ir Penktadienį nuo 1-4 ir 7-9. Antrad. nuo 1-5, Trečiad. ir Seštadienį tik susitarus.

PR 6-1795, rez.: Bařavia, Ill., 4287MI

DR. JONAS G. BYLA

nervu-smegenų ligos, chirurgija
OAKLEY MEDICAL BLDG.
2300 West 51st Street
Valandos tik pagal susitarimą.

Ofiso telef.: Virginia 7-0036

Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro
Sestadieniais nuo 2 iki 4 po pietų.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414; rez.: RE 7-6867

DR. BR. GAIZIUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų
kasdien. Sestadieniais 1-4 val. p. p.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. GARUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Vidaus ir vaikų ligos
2423 WEST 63rd STREET
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vakaro.
Sestad. nuo 12:30-2:30 val. popiet.
Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.
Telef. ofiso: WA 5-2017
Res.: PR 8-4255

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
Ofiso val.: kasdien nuo 1-4 po pietų
ir 6-8 vakaro.
Trečiad. ir seštad. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-6000
Rezid. tel.: REpublic 7-9199

GRovehill 6-1595

Dr. Aldona A. Juska

AKIU LIGU SPECIALISTE
IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą.
išskyrus trečiadienius ir seštadienius.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso telef.: GA 5-4800

Rezidencijos: GA 3-6630

Dr. Gražina-Irena KAGANIEC

GYDYTOJA IR CHIRURGE
VIDAUS LIGOS
10002 SO. KEDZIE AVENUE
Kasdien 4-7. Sestadieniais 2-5.
Trečiad. ir kitu laiku tik susitarus.

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 SO 49th CT., CICERO
Kasdien 10-12 ir 4-7 val.
Trečiad. ir seštad. tik 10-12 val.

Telef.: Ofiso ir buto OLYmpic 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro.
Trečiadieniais uždaryta.
Sestadieniais 12-4 val.

Ofiso telefonai: LAyette 3-3210

Jel neatsiliena žaukite KEdzie 3-2868

Dr. Emily V. KRUKAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-2:30
Daily afternoons
Vakarais: pirmad., antrad., ketv. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

"NAUJIENOS" KJEKVIENO

DARBO ŽMOGAUS
DRAUGAS IR BICIULIS.

Tel. ofiso: HE 4-1202; rez. PR 6-4732

DR. A. MACIUNAS

CHIRURGAS
2454 W. 71st ST. (71st ir Campbell)
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 popiet.
antrad. ir penktad. 5-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-1818 arba RE 7-9700

Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGU SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir
nuo 4-8 val. po pietų. Sestad. nuo 9-11
val. ryto ir nuo 2-4 val. po pietų.
Trečiadieniais uždaryta.

DR. K. NASVYTIS

NERVŲ LIGOS
104 SO. MICHIGAN AVE.
Kambarys 615
FRontier 6-0304 — RAndolph 6-1190
Rez. tel.: Elgin, Ill., OWens 5-0162
Konsultacija tik susitarus.

Dr. Juozas PAUKSTYS

DANTŲ GYDYTOJAS
4253 ARCHER AVENUE
(ėjimas iš Whipple St.)
Valandos: kasdien 10-12, 2-6 p. p.
7-9 p. m. Sestadieniais 10-12
Trečiadieniais uždaryta
Telef.: LA 3-4949 — namu CE 3-7786

DR. M. STRIKOL

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Valandos tik susitarus.
PROspect 6-1930

Telef. ofiso: CLiffside 4-7896

Rezidencijos: WALbrook 5-3099

DR. P. STRIMAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1724 WEST 47th STREET
(kampus 47th ir Hermitage)
Priėmimo val.: 2-4 ir 6-9 val. po pietų.
Sestadieniais 2-6 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERU ligos
OFISAS: 5100 SO. WESTERN AVE.
Tel.: PROspect 8-1223 arba TR 3-5577
Ofiso val.: pirmad. 8-10 val. vakaro,
antrad. trečiad. ir penktad. 6-9 v. v.,
seštadieniais 2-4 val. po pietų.

DR. V. P. TUMASONIS

CHIRURGAS
2458 WEST 71 STREET
Kampus 71 ir Campbell Ave.
Ofiso telef.: HEmlOCK 4-2123
Rezid. telef.: GIBson 8-6195
Valandos kasdien nuo 2:00 v. p. p. iki
4:00 v. p. p. ir nuo 6:00 val. vak. iki
8:00 v. v. Trečiad. ir seštad. uždaryta.

C. Z. VEZELIS

DANTŲ GYDYTOJAS
4645 S. ASHLAND AVE. YA 7-2246
Val.: nuo 9 iki 12, nuo 1 iki 5, nuo
6 iki 8. Trečiadieniais uždaryta

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez.: PR 6-4250

DR. V. VILEIKIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31 os gatvių)
Priėmimo val.: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8
val. vak. Sestad. 1-4 val. po pietų.
Trečiad. ir sekmadieniais uždaryta.

Tel. off.: FR 2-4841, 9 A. M.—5 P. M.

Tel. res.: AV 3-2627, 5:30 P. M. iki 9:00

Dr. Justina ŽIRGULIS

Specialybė įvairios nervų ir proto
ligos—vaikų ir suaugusių.
PITTSFIELD BUILDING, Kamb. 621
55 E. Washington St., Chicago 2, Ill.
Priėmimas tik pagal susitarimą.

P. ŠILEIKIS, O. P.

ORTHOPEDAS-PROTEZISTAS
Aparatai - Protezai, Med. Ban-
dazai, Speciali pagalba Kojoms
(Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Sestadieniais 9-1
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

STANKUS**Construction Co.**

Atlieka statybos planavimo darbus
gyvenamųjų ir prekybos pastatų.

Jūsų pasirinkimui turime virš

300 standartinių projektų.

Ofiso ir namų telefonai:

PROspect 8-2013

7403 So. Western Ave.

CHICAGO 36, ILL.

Skaitykite "N-nas"

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, MARCH 7, 1959

LIETUVIAI AKIU GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.

4455 SO. CALIFORNIA YA 7-7381
Tikrina akis ir pritaiko akinius,
keičia stiklus ir rėmus.
VAL.: 10 ryto iki 8 vak. (trečiadienį
uždaryta), seštad. 10 ryto iki 3 p. p.

DR. G. SERNER

LIETUVIS AKIU GYDYTOJAS
25 metų patyrimas

Tel.: YArds 7-1829

Pritaiko Akinius

Kreivas Akis

Ištaišo.

Ofisas ir Akinų Dirbtuvė

756 WEST 35th STREET

Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8.

Treč. uždaryta. Penkt. ir seštad. 10-2

val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

Dr. Kazimieras

MICHEL

Optometristas-Orthoptistas

Gydo nusilpusias ir nervuotas akis.

Egzaminuoja akis ir pritaiko akinius.

Išgydo kreivas akis be operacijos.

Idėda netikrą — artificialę akį pagal

sveiką. Tikrina klausą ir pagelbsti

negirdintiems. Praktikuoja per 39

metus. Kalba lietuviškai.

4654 SO. ASHLAND AVENUE

Telefonai: YArds 7-6616

DR. S. VAITUSH, Opt.

Palengvins akių įtempimą, kuris

esti priežastimi galvos skaudėjimo,

svaigimo arba aptemimo, nervuotumo,

skaudėjimo, akių karščio. Atitaisau

trumparegystę ir toliaregystę. Prirė-

giu teisingai akinius. Visuose atsitiki-

muose egzaminavimai daroma su elek-

tra, parodančia mažiausias klaidas.

Speciali atyda kreipiama į mokšlos

vaikus.

VALANDOS:

Nuo 10:30 ryto iki 7:00 vakaro.

Sestadieniais iki 4 val. vakaro.

Trečiadienį ir sekmad. uždaryta.

4712 S. ASHLAND AVE.

YArds 7-1373

GRADINSKAS**NEMOKAMA****TAISYMO GARANTIJA**

televizijoms pirktoms pas mus

Priimam senas • Duodam

išsimokėtinai.

J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.

FRontier 6-1998

Atidada kasdien. Sekmad. uždaryta.

IŠ TOLI AR IŠ ARTI PIGIAI

PERKRAUSTAU

(MOVING)

BALDUS IR ĮVAIRIUS DAIKTUS

Perkraustymas saugus, greitas ir

tvarkingas. Viskas apdrausta.

ANTANAS VILIMAS

3415 So. Lituania Ave.

CHICAGO, ILLINOIS

Tel.: FRontier 6-1882

SOPHIE BARCUS**RADIJO VALANDA**

Visi programai iš WOPA,

1490 kil. AM 102-7 FM

Kasdien: nuo pirmadienio iki

penktadienio 10-11 val. ryto

Seštadienį ir sekmadienį

nuo 8:30 iki 9:30 v. ryto

VAKARUSKOS: pirmad. 7 val. v.

Tel.: HEmlOCK 4-2413

7159 S. MAPLEWOOD AVE.

Chicago 29, Illinois

Skelbkites "N-nose"

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.

—SATURDAY, MARCH 7, 1959

FOTOGRAFIJA IR V. VALAIČIO "GINČAS"

"Fotografijos aparatūra yra pasekmė fizinių ir cheminių kombinacijų veikimo, kur tam tikslui specialioje dėžėje suglaustos mechaninės reakcijos. Tai yra viso precizinio darbo ir pagal apskaičiuotus dėsnius, techniškas veikimas. Žmogus gali aptarnauti lengvai spaudžiant arba traukiant mygtuką — tai ir viskas".

Theodor Heuss

Kas metai atsiranda vis daugiau ir daugiau foto mėgėjų. Ir tai visiškai suprantama. Gamta turtinga įspūdžių įvairumu. Ji nepalyginamai turtingesnė ir už poetinio geniaus sielą. Gamtos grožis, įstabus, dailininko akiai nesugriebiamas, spalvų žaismingumas, saulėtekio atspindžiais nušvitęs šlaito gėlė, puošnūs architektūros kūriniai, jaukus artimųjų būrelis, sudaro tas sąlygas, sukuria tokią aplinkumą, kad žmogus negali apsieiti be fotokameros.

Kada žiemos nuvargintuose krūmo stagaruose "užverda kraujas", kada šiltame vėjuje mosuojanti medžio šaka skleidžia sultingųjų pumpurų saldų kvėpavimą, kada laukinės vyšnės baltuoja kaip mergelių vėdinamos drobės, jūs, jei bevalgydamas keptus viščiukus dar nepraradote estetinio pajautimo, patraukite į laukus, toliau už miesto, kur sodybės žaliomis pavasario liepsnomis muša į dangų... Aišku, kad jūs iš šitos malonios iškylos, prasmigo bendradarbiavimo su gamta, norėsite kažką turėti ir savo albume. O tai neįmanoma be foto-kameros!

Bet... Ir ant tų įvairiausiųjų "bet" užgoglina dažnas foto mėgėjas. Yra net susidariusi nuomonė, kad prastas fotografas, tik su menkos kokybės kamera, gali tikėtis gerų rezultatų. Reikia sutikti, kad tokiam "liaudies" galvoje yra racijos, bet apie tai — trupučiuką vėliau. Dabar, pasinaudodamas Lietuvių Enciklopedija ir kit. šaltiniais, noriu atskleisti kai kurias daugeliui mėgėjų dar nežinomas fotografijos "paslaptis".

Kas gi toji fotografija?

Fotografija (graikų phos, photos "šviesa" ir graphein "rašyti") paveikslų gaminimo menas, panaudojant cheminį šviesos veikimą. Foto-kamera nukreipiama į fotografuojamą daiktą, o optinis vaizdas per objektyvą patenka į jautrią plokštelę. Šviesos paveiktos dalelės išryškinamos tamsioje laboratorijoje ir įtvirtinamos negatyvo pavidalu: gaunamas atvirkščias vaizdas, tamsios dėmės atstatina šviesias daikto vietas. Nuo negatyvo, panaudojant panašų procesą, gaminami popieriniai pozityvai, kuriuos vad. fotografijomis, ar fotografinėmis nuotraukomis.

Fotografijos istorija

Prancūzų mokslininkas J. N. Niépce 1822 surado būdą vaizdai gaudui gauti asfaltu dengtoje plokštelėje, kurią veikė šviesa per 12 val. Taip buvo gaunama heliograviūra.

L. J. M. Daguerre 1839 pagreitino procesą: metalinė plokštelė, dengta jodo sidabru, apšviečiama per kelias minutes, ryškinama gyvsidabrio garuose — gaunamas apytamsis pozityvas, vad. daguerotipija. Anglas F. Talbot 1840 rado būdą negatyvams gaminti popieriuje, padengtame sidabro bromidu, iš negatyvų kopijuodavo pozityvus popieriuje, dengtame sidabro chloridu: fotografavimas truko 30 sek., pozityvai buvo gaminami dienos šviesoje. C. F. Niépce 1847 negatyvui pritaikė stiklo plokštelę, apteptą baltymų emulsija su kalio jodidu. Prieš fotografuojant, plokštelė buvo dedama į sidabro nitrato skiedinį tamsioje patalpoje ir dar šlapia apšviečiama fotokameroje: po to ji buvo tuoj ryškinama. Anglas Ch. Bennet 1878 įvedė sausus plokšteles, dengtas želatinos su sidabro bromidu emulsija: jas buvo galima vėliau ryškinti, ir jos buvo tiek jautrios, kad nuotrauka buvo daroma per sekundės dalį. Amerikietis G. Eastman 1889 pakeitė stiklo plokštelę celuloido filmu, patobulino fotokameras ir laboratorinius darbus: jo įsteigta Kodak firma ėmė gaminti "kodakus", kurie pasirodė prieinami visiems mėgėjams ir plačiai paplito po pasaulį su šūkiu "fotografuoti gali kiekvienas". XX a. fotografija buvo žymiai patobulinta, ir rado daugybę praktiškų pritaikymų moksle, technikoje, pramonėje ir gyvenime.

Fotokamera

Fotokamera seniau buvo dėžė su objektyvu viename gale ir matiniu stiklu kitame. Nustaobjektyvas buvo uždaromas dangčiu, į matinio stiklo vietą įstatoma kasetė su fotoplokštele. Kasetės skląstis atitraukiamas, akymirkai nuimamas objektyvo dangtis, ir nuotrauka atlikta: kasetė užsklendžiama ir išimama. Dabartinės kameros yra nedidelės, sudedamos, patogios nešioti ir vartoti. Jos pritaikintos filmo juostai, kuri dedama ir išimama dienos šviesoje. Kameros įrengimai užtikrina orientavimą, ryškumą, gilumą ir apšvietimo tikslumą. Ypač populiarios brangios kameros su patobulintu ryškumo keitimu: veidrodinė kamera Reflex tipo su dviem vienodais objektyvais ir matiniu stiklu viršuje ir mažytė kamera su optiniu ryškumo nustatymu, be matinio stiklo. Pradžioje tebuvo taikomas vienas renkamasis lęšis. Jo netobulumams pataisyti kombinuojami skirtingos formos ir stiklo 3 ar

daugiau lęšiai: aplanatai pataiso sferinę ir spalvų aberaciją, anastigmatas dar pataiso vaizdo plokštumos nukrypimus. Pirmą anastigmatą pagamino K. Zeiss firma Jenoje 1889 m. Objektyvo stiprumas reiškiamas jo židinio santykiu su angos diameteru. Apšvietimo laikas proporcingas kvadratui santykio židinio su angos diameteru. Tiksliai apšvietimui užtikrinti kameroje įtaisyti automatiniai uždarai, reguliuoją greitį nuo 1 ligi 1/200 ir 1/2000 sekundės dalies.

Kokią kamerą pirkti?

Objektyvas turi labai reikšmingas savybes: nustato kokią nuotrauką jūs galite daryti ir prie kokios šviesos kondicijos, kaip aštrios turi būti detalės. Objektyvo atidaromoji anga suderinta su jo atstumu nuo filmo, kas ir sudaro objektyvo relatyvų stiprumą — šviesos surinkimo jėgą. Jeigu objektyvas pažymėtas f/2, tai reiškia, kad židinytis yra du kartus ilgesnis, kaip objektyvo angos diameteras. Objektyvai pažymėti f/2, f/3.5 ar f/4.5 vadinami "stipriaisiais", o f/16 ar f/11 — "silpnaisiais". F/2 yra 64 kartus "stipresnis", kaip f/16, atseit, f/2 praleidžia 64 kartus daugiau šviesos, kaip f/16. Pav.:

$$\begin{aligned} f/2 \times f/2 & \text{ yra } 1/4 \\ f/16 \times f/16 & \text{ yra } 1/256 \\ 256 & : 4 \text{ yra } 64 \end{aligned}$$

Pirkdami fotokamerą jūs turite žinoti kuriam tikslui ją naudosite, kur eisite ir ką fotografuosite. Jeigu rūpi tik savo šeimos nuotrauka — bus gera Brownie ar Kodak Dualflex kamera. Tačiau, jeigu jūs norite patenkinti savo inteligentišką skonį, siekiate geros, meniškos nuotraukos, įdomaujatės sportu, jums reikalinga kamera su aukštos kokybės objektyvu. Kodėl? Dėl to, kad renkamas lęšis neturi tų gerųjų savybių, kaip anastigmatas. Darbo kokybė priklauso nuo priemonių kokybės!

Vyt. Valaičio "ginčas"

Vytas Valaitis pereiniais metais lankydamasis New Yorke padarė nuotrauką — nufotografavo du apsmuktakelniu berniuku. Ši balta - juoda nuotrauka U. S. Kameros \$30,000 konkurse buvo pripažinta pačia geriausia ir jai

(Tęsinys iš 8-to psl.)

tušėje. Du šilero teatrai statys jo dramą keturius vakarus iš eilės Lapkričio 10 d., šilero gimtadienį, bus Marbache specialioji ceremonija dalyvaujant kultūrinio gyvenimo atstovams iš visų kraštų. Paskutinis įvykis bus spalio 11-11 dienomis, "Pokalbis šilero mokslinio tyrinėjimo problemomis". Diskusijas ves Dr. Brenno von Wiese, Bonos Universiteto profesorius bei didelis šilero žinovas. Tarp dalyvių numatoma nuo 40-60 tautybių studentų.

Be abejo, ir kiti Vokietijos miestai bei universitetai minės "šilero Metus". Už Vokietijos ribų literatūrinės draugijos taipgi ruošiasi tinkamai paminėti šią sukaktį. Prancūzijoje, Italijoje bus parodos — "šileris ir jo laikai", gi Britų Germanistikos Instituto padarys šilero šią metų susirinkimų centrine tema.

Pravartu būtų ir mums prisiminti šį garsų rašytoją, ypač kai minėtų programų apimtis rodo, jog šilero įtaka menui, istorijai ir filosofijai yra dar gyva ir šiandien.

paskirta pirmoji premija — 1959 Rambler Custom 6 Station Wagon.

Du berniukai, du apsmuktakeliai, bala žino kada sukuotais plaukais, tačiau, kaip seniai barzdylos, kiekvienas laikosi savo nuomonės, žodį pabrėždami mimika ir gestikuliacija. Kairysis berniukštis, matyt, pritrūkęs argumentų, lūpas perkreipęs, atkišęs lyg ližes, tarytum norėdamas rimtai nusišpiauti. Pastarųjų užpakalyje, scenos gilumoje, dar du vaikiščiai — vienas šypsosi, tarsi visą žinodamas.

Kuo įdomi nuotrauka? Pirmiausia ją galima gretinti prie realistinės tapybos kūrinio, kur kompozicija išreikšta niškiomis, suprantamomis detalėmis. Vyt. Valaičio "Ginčas" turtingas turiniu, gausu pasakojamojo elemento, diskusinio įkvėpimo. Tai ir viskas, kas nulėmė šiai nuotraukai pirmąją premiją.

Vyt. Valaitis, šalia premijos, pasidarė ir plačiai žinomą žmogum, nes U. S. Kameros konkurse dalyvavo 58 valstybių, įskaitant ir Rusiją, foto mėgėjai.

Julius Sula

VISUOMENĖS MOKSLŲ, MENO IR LITERATŪROS ŽURNALAS DARBAS

kritiškai stebi mūsų išeivijos, Lietuvos ir viso pasaulio gyvenimą. Prieš konservatyvią provincialią tradiciją DARBAS stato humanistines vertybes ir kūrybiškai šviežią žodį.

5410 SIXTH AVE.
Brooklyn 20, N. Y.

Ligi 1958 metų pabaigos iliustruotą trimėnesinį žurnalą D A R B A galima užsisakyti sena kaina: \$2.00 metams, \$5.00 trejiems metams; studentams \$1.50 metams. Paskiras numeris 75 centai.

JEI JIE PRABILTŲ — DAUG PASAKYTŲ

(Iš Kipro Bielinio spaudos draudimo laikų atsiminimų)

DIENOJANT knygos)

Per metus į Rygą atlikdavome kelias keliones, įskaitant Kalėdų atostogų kelionę į tėviškę. Rudenį kelionės į Rygą ar pavasarį, grįžtant vasaros atostogų, nors ir nuobodžios bei ilgai trunkančios, būdavo gan malonios. Mat, pavasarį, kai miestas įgrisdavo, traukte traukė kaimas, o rudenio, kai kaimu atsigėrdavau, rūpėdavo miestas. Žiemos metu kelionės, esant geram orui, būdavo visai neblogos; tačiau pataikius į šalčius, atodrekius ar sniego pūgas — visi malonumai dingdavo kaip kamparas. Jau žinome, kad kelionė į vieną galą užtrukdavo visą parą su geru kaupu. Mat, tą 84 kilometrų kelią nukeliaujant, tekdavo kurioj nors pakelės smuklėje kiek snusterėti, kol arklys pailsės ir pasiganys ir kol patys keleiviai savo sustingusius vežime besėdint kaulus kuriame nors smuklės suole išlygins. Šių dienų žmogus, nepaprasto greičio kelionių išlepintas, turėtų neužmiršti, kad tas keliones tekdavo atlikti vieninkiu vežimu, nukeliaujant geriausiu atveju po dešimtį kilometrų (apie 7 amerikines mylias) per valandą. Dėl tokio mūsų keliamumo greičio dabarties skaitytojai visai pagrįstai gali šūktelti: — kaip buvo atsilikę ano meto Lietuvos žmonės! Bet ne vien Lietuvos žmonės susisiekimo požiūriu anuomet buvo atsilikę. Turtingiausi pasaulio kraštai tuomet turėjo lygiai tokias pat sunkias susisiekimo sąlygas. Tik pastaraisiais dešimtmečiais susisiekime, lyginant jį su netolima praeitimi, įvyko esminis perversmas: telefonas, radijas, automašinos, lėktuvai ir kt. atsirado per paskutiniuosius penkiasdešimt metų.

Neperseniai skaičiau, kad vienas anglas, pirmojo pasaulinio karo karys, maždaug 1914 metais buvęs smarkiai "kontūžytas" ir nustojęs atminties. Giminės tą vyrą išgabėję į Skotijos kalnus, kur jis iki šių dienų, t. y. 1955 metų gyvenęs ramiose Skotijos kaimo sąlygose. Bet štai visai netikėtai ligonis staiga pasveikęs ir atgavęs protingo žmogaus sąmonę. Giminės, besidžiaugdami tokiu stebuklingu ligonio pasveikimu, išgabėję jį į Londoną. Atsidūręs Londono judriose, autovežimių pilnose gatvėse, šis anglas nustebeš sušuko:

— Kur dingo arkliai?! Karietos, vežimai patys važiuoja?! O kas tie dideli padarai, kurie augštai oru skraido?

Tad šių dienų žmogus tene-sistebi, kai grįžtame į mūsų tėviškės ano meto kelius, ke-liūksčius, medinių ašių, darbinių arklių tempiamus vežimus. Ir pirmąjį pramonės

ir technikos pažangos šalyje — Anglijoje — prieš 50 metų buvo tos pačios susisiekimo priemonės, kurios tuo pat laiku buvo ir Lietuvoje — arklio jėgos tempiamas vežimas ar rogės.

Kelias iš Biržų į Skaistkalnę, nors mums tekdavo tik jo dalis nugalėti, buvo ir platus ir tiesus, nes juo važiuodavo daug žmonių į Rygą ir atgal. Daug kas važinėdavo į Biržus ir į Skaistkalnę vietinio pobūdžio reikalais, tačiau taisyti šio kelio rusų imperijos laikais niekas netaisė. Biržų miesto turgūs ir mūgės bei šaunūs atlaidai, teismo bylos su kaimynu dėl kvailos savo kiemo ribų nežinančios vištos ir kitoki reikalai dažnai versdavo šį kelią pamatuoti, bet pataisyti ar pažvyruoti jo niekas nesiimdavo. Šis kelias, žmonių kalbose vadinamas vieškeliu, buvo ne koks gyvulių pramintas šuntakis. Valdžia ir valščiai neragino taisyti jo. Ir kam būtų reikėję raginti, jei prie Biržų — Skaistkalnės kelio nebuvo jokios valščiaus ar valščios įstaigos? Valdžios žmonės šiuo keliu nevažinėjo, išskyrus atsitikimus, kai mūsų namuose reikėjo daryti kratą ar juos iš pasalų apžiūrėti. Tad kuriam galui dėl šio kelio, vadinamo vieškeliu, kvaršinti galvą ir juo rūpintis? Sebentiškio dvaro ponas, dvarininkas Krauzė, kuris šiuo keliu dažnai važinėdavo pas savo luomo kaimynus kortomis palošti, bendroje medžioklėje kiškių pašaudyti ar šiaip pasižmonėti, dėl šių negausių kelionių nebuvo suinteresuotas, kad kelias būtų geras. Kita vertus, dvarininkai kelių netaisėdavo. Pasiturinčių klebonų mūsų krašte nebuvo. Vienintelis Suostų klebonas nedaug ką svėrė. Bet, jei ir daugiau būtų turėję kilmingų žmonių, jiems retkarčiais atlikti šokią ar kitokią kelionę šiuo keliu būtų buvę vieni niekai, nes jų vežimai buvo nepaprasti, arkliai "staininiai", tik tam laikomi, kad kur nors pavaziuotų ar jais pasišvaistytų.

Kaimiečių vieno arklio ir dargi darbinio traukiami vežimėliai šio kelio molynuose tiesiog skęste paskęsdavo. Būdavo, vežimo ratai apsivelia riebiais molio košės gniužalais, slenka iš duobės į duobę, iš vienos provėžos į kitą, ir vežimėlis, nors arklio iš visų jėgų traukiamas, vos juda pirmyn svirduliuodamas, kaip laiviūktis neramiuose vandenyse. O provėžų Biržų krašto keliuose buvo daug, nes vieninkiai vežimai jų daug išrėždavo. Medinės vežimų ašys, kartais nepritaikintos prie rato stebulės, prisiveldavo

vo purvo. Na, ir murkdydavosi šiame kelyje arklys ir žmogus, kaip po prakeiktą raistą. Ypatingai bjaurus būdavo kelias apie 7 kilometrus nuo Biržų, ties Juodelių kapinėmis. Ir ką gi turėdavo daryti padorus pakeleivis, tokiu keliu bekeliaudamas? Jam nieko kito nelikdavo, kaip kantriai kentėti, nes juk ir tėvų tėvai kentėjo; arba nežinomu adresu pasiūsti riebę keiksmazodį ir tuo pat metu savo įtūžimą ant nieko nekaltai bebalsio arklio, įsprausto į jienas, suvaržyto pavalkais ir lanku, suversti. Jau nuo seno yra žinoma, kad dvikojis padaras — žmogus — ne savyje, bet kituose ieško savo bėdų ir nelaimių kaltininkų.

Atlikęs šią kelionę, žmogus greit užmiršdavo klampųjį kelią, kurs likdavo toks, koks buvęs. Žmonės, tokiais keliais vargusieji, pasakodavo, kad tose klampiose vietose vaidenasi. Vienam Bobenų kaimo ūkininkui, bevažiuojančiam pro Juodelių kaimo kapines, kažkas nei iš šio, nei iš to rimbu pradėjęs tvoti per nugarą. Žmogus iš baimės vos nenumiręs. Tik ryto metą paaiškėjo, kad į to žmogaus ratus buvo įsispraudęs žagaras ir, ratams plaukiant molingiu keliu, nuolatos tvojęs linksmoj nuotaikej iš Biržų miesto grįžtantį pilietį. Mat, Lietuvoje, kad ir anais laikais, atsiradavo žmonių, kurie savo iniciatyva sumanydavo pikčiausiose vietose kelią pataisyti. Tokie geradėjai į klampiausias kelio vietas suversdavo žagarų vieną kitą vežimą, bet tai buvo tik laikinė kelio neva pataisymo priemonė.

Vasarai užėjus arba vėlyvą rudenį sausai pašalus, molynai sudžiūdavo ar sustingdavo. Tuomet lengvi vieninkiai biržėnų vežimukai šokinėdavo kelio grumstais, kaip ant spyruoklių, kol tą molį į miltus sutrindavo. Tuomet molingasis kelias pasidarydavo lygus ir geras važiuoti, bet tai buvo ne žmonių, o pačios gamtos nuopelnas.

Mūsų valščiaus žmonės atlikinėdavo kelių taisymo prievolę: skirtus jiems kelio gabalus žvyruodavo, kasdavo šoninius griovius ir juos šiaip bei taip valydavo. Bet jie taisydavo kelio galą, kurs iš Saločių pačiu Kauno gubernijos pasieniuėjo į Skaistkalnę. Tuo keliu labai nedaug kas iš ūkininkų važiuodavo; bet juo naudodavosi pareigūnai, vykdamai iš Biržų į Pabiržės (Budbergio) valščiaus būstinę, arba juo važinėdavo Baronas Budbergis ir Butautų dvaro savininkas Sesickas. Tad ir kelio taisymas čia buvo žmonėms privalomas. Biržų-Skaistkalnės keliu pro Suostų bažnytkaimį važiuodavo visi Biržų, iš dalies Rokiškio ir Ukmergės apskričių žmonės, vežini savo gaminius, vadinasi jį naudojo grynai ūkio reikalams, bet taisyti jo niekas netaisė.

Nuo Skaistkalnės Rygon keliai buvo kur kas geresni ir tvarkingesni. Latvijos teritorijoje, kad ir carų laikais, tvarka buvo kitokia, nes vadina-mame Pabaltijo krašte veikė senieji vokiečių ir švedų įstatymai, ir administracija čia buvo mažiau palaida, drausmingesnė. Be to, rusų vadina-mas "Pabaltijos" kraštas (Pribaltijiskij Kraj), dabartinė Latvija ir Estija, faktiškai buvo valdomas vokiečių baronų, kurie carų imperijos laikais iki 1890-ųjų metų naudojami luomine autonomija. Be to, jie buvo apsidė caro dvaro svarbius postus, buvo įtakingi augštojoj Rusijos biurokratijoje, tad ir krašte, kur buvo tų baronų "latifundijos", rusas "činovnikas" (valdininkas) kiek padoriau elgdavosi.

Kelionė Rygon nebuvo menkas dalykas. Mes į tas keliones išvykę, su dienos šviesa būdavome Skaistkalnėje, o nakvynių dažniausiai sustodavome Kotrynos smuklėje, t. y. 14 km už Barbelės bažnytkaimio. Ši smuklė buvo niūri, kaip visos smuklės, stovėjo vieniša atvirame lauke. Mūsų kelionė taip susiklostydavo, kad turėdavome nakvoti Kotrynoje, kur pasilikdavome kiek ilgesniam laikui poilsio. Kartais, jei iš namų išvykdavome anksčiau, nakvodavome "Girininko" smuklėje, latviškai "Meža Kunga Krogs" smuklėje, t. y. nukeliaudavome dar apie 12 km kelio.

"Girininko" smuklėje sustodavome dar ir dėl to, kad jos laikytojas buvo geros širdies žmogus, o pati smuklė žiemos metu būdavo gerai pri-kūrenta ir jaukiai šilta. Smuklės šeimininkų gerumą sunku užmiršti. Kartą, kai mes kelioavome prieš Trijų Karalių šventę, šaltis spirgino iš visų jėgų. Tad ir vaidenosi šiltas kampas su visais savo malonumais. Pasiekėme "Girininką". Kol motina tvarkėsi su vežimu, išrioglinau į smuklę ir, pagautas šilimos, palikau stovėti prie durų, negalėdamas pajudėti iš vietos. Smuklininko žmona, pastebėjusi tokią keleivį (buvau apraišiotas skaromis ir šiltai aprengtas), čia pat mane sutvarkė: nurengė viršutinius drabužius, apžiūrėjo, ar nebūsiu nušalęs rankų ir kojų, pagirdė karšta arbata ir, kas svarbiausia, paguldė mane ne smuklėje ant suolo, o savo kambary šilton lovon. Paprastai keleiviai suguldavo ant plačių suolų, įrengtų palei sienas, o pasiklodavo savo pačių drabužiais. Geresne nākvyne joks smuklininkas keleivių neap-rūpindavo. Jo pareiga būdavo svaigalų pardavinėjimas ir smuklės tvarkymas. "Girininko" smuklininkė savo pareigas keleivių atžvilgiu kitaip suprato. Todėl dabar, nežinodamas nei jos vardo, nei pavardės, nepriminamas nei jos veido bruožų, laikau savo pareiga čia tos moters gerumą

(Tęsinys 11-me psl.)

(Tęsinys iš 10-to pusl.)

už nereikšmingam keleiviu parodytą širdingumą geru žodžiu pažymėti.

Važiavome kartą Rygon sausio mėnesio pradžioje. Mums iš namų išvykus, diena buvo graži ir pagal žiemos metą apyšiltė. Antrą mūsų kelionės dieną labai snigo. Žvirbliai galvos dydžio snaigės vis krito ir krito, dengdamos kelią ir visus daiktus storomis baltomis paklodėmis. Esant apyšilėiam orui, šis snaigių paradas, tęsėsi visą dieną, buvo malonus. Į Kekavą atvykome pavakari. Nustojo snigti. Kiek pašilėję, nutarėme vakare gražiu žiemos keliu vykti į patį miestą. Gal pats nelabai suomet sujaukė visus mūsų apkačiavimus. Kai tik išvykome iš Kekavos, pajutome, kad šaltis vis stiprėja ir stiprėja. Mūsų viršutiniai drabužiai nuo gausaus sniego buvo padrėkę ir tuojau sušalo į ragg. Jaučiau, kaip šaltis apima mane visą, lenda į kūną ir smelkiasi į kaulus, griebia už pačios gyvybės siūlo. Mūsų mielasis žirgas, turbūt, taip pat kažin ką jautė. Jis ėjo koja už kojos ir į mūsų raginimus nereikė jokio dėmesio. Matyt, ir jo jėgos buvo išsekusios ar kas kita jam buvo atsitikę. Salome pašėlusiai, kol visai pastirė pasiekėme Rygą. Bet čia ir vėl kita nelaimė užgriuvo. Visi įvažiuojamieji kiemai buvo užimti. Teko jieskoti tokio kiemo, kuriame dar niekad nebuvome nakvoję. Gavome visai nekūrentą kambarį ir atsigulėme be lašo karštos arbatos ir be valgio. Iš ryto patyrėme, kad tą naktį šalčio buvo iki 20 laipsnių Celsijaus. Galvojau, kad po tokio beprotiško sušalimo tikrai susirgsiu, bet ir ši kartą išsisukau. Po šitokių patyrimų kiekvienas padorus keleivis savo smuklę girdavo ir kitiems piršdavo. Kiekvienas anų laikų keliautojas gerai suprato šiltos ir jaukios smuklės svarbą kelionėje.

Kartą, grįždami ir Rygos žiemos metu, važiavome mūsų kaimynų draugijoje. Kaimynai buvo geromis kainomis pardavę savo gerybes, todėl, gerai nuotakai esant, prikalbėjo ir mus sustoti "žirgų" smuklėje. Ir ši smuklė buvo vieniša, bet joje mes niekad nesustodavome. "Žirguose" buvo gan jauku. Ne be reikalo mūsų kaimynai ją gyrė. Šeimininkė buvo apsikri, bet man ši smuklė patiko dar ir todėl, kad šeimininkės duktė Emma buvo mano metų — maždaug penkiolikos; tad ji man tuomet patiko. Taigi, ir tokios "simpatijos" veikdavo į smuklės pasirinkimą.

Kekavos bažnytkaimis — 18 kilometrų iki Rygos — ėmums neimponuodavo. Jei kartais čia sustodavome, tai tik tam, kad reikėdavo duoti poilsio arkliai. Kekavoj būdavo dar keletas smuklių, bet mes sustodavome dažniau priklaus-

sančioje smuklėje. Žiemos metu iš Kekavos Rygon buvo galima važiuoti Dauguva. Kelionė užšalusios upės guoliu būdavo gana nuobodi, ir kelias atrodydavo ilgesnis, nes nesimatydavo namų ir būdavo mažiau važiuotų. Kely į Rygą smuklių buvo daug. Čia paminėjau tik tas, kuriose dažnai sustodavome nakvynės bei trumpo poilsio.

Rygoje smuklės būdavo vadinamos įvažiuojamais kiemais. Mūsų mėgiamas įvažiuojamasis kiemas buvo "Baltojo Avino" kiemas. Ant kiemo vartų didžiulėje iškabojė buvo nupieštas "Balto Avino" paveikslas. Tai buvo ne tik baltas, bet ir gauruotas avinas. Kiekvienas, ir skaityti nemo-kėdamas, tuojau galėjo suprasti, kokio čia kiemo esama. Greta "Baltojo Avino" buvo dar ir "Juodasis Avinas". Be šių garsių "avinų", dar buvo "Balandėlių" ir "Piršto" įvažiuojamieji kiemai su baltandžio ir žmogaus piršto piešiniais iškabose. Buvo dar ir kitokių kiemų. Visi jie buvo Jelgavos priemiestyje Akmenų gatvėje viens netoli kito. Biržų krašto lietuviai, bent kartą buvę Rygoje, vieną šių kiemų laikė savuoju ir, jei dar kada tekdavo į šį miestą atvykti, jų neaplenkdavo. Man atrodė, kad "Baltasis Avinas" buvo padoriausias, bet kiti girdavo savuosius "avinus" ar "balandėlius".

Įvažiuojamame kieme kiekvienas keleivis nusišamdydavo atskirą "stainelę" arkliai. Čia pat būdavo vietos ir visiems daiktams pasidėti. Keleivis gaudavo į rankas didžiulį raktą; jį galėjo su savim pasiimti arba kiemo sargui patikėti. Vasaros metu, pasiklojus šiaudų, tokioje "stainelėje" būdavo galima pasnausti ir nakvoti, nes paprastam žmogui patogumų nereikėdavo. Žiemos metu nakvynėms būdavo atskiros patalpos; bet kaip jos atrodydavo, matyti neteko, nes "Baltojo Avino" kieme nenakvodavome, — kadangi turėjome "savą kampą", kur gyvendavau. Tušti keleivių vežimai pasilikdavo kieme sargo priežiūroje. Šių kiemų svarba nebuvo menka, jei už 20 kapeikų parai turėjo pastogę gyvulys, žmogus ir jo turtas.

Viešelių smuklės taip pat buvo svarbios keleivio gyvenime. Lietuvos ir Latvijos didžiųjų viešelių šalikelėse ir kryžkelėse kas keli kilometrai buvo smuklė. Smuklės pastatą iš tolo pažindavo arklys, tempiąs sunkų vežimą, ir žmogus, kuris kelionę pavargdavo, išalkdavo, sulydavo ar sušlapdavo. Nakties metu aklinoje tamsoje smuklės žiburys, iš tolo mirksėdamas, kviesdavo pas save pakeleivinguosius.

(Bus daugiau)

"NAUJIENOS" KIEKVIENO DARBO ŽMOGAUS ERAUGAS IR BŪTULIS.

Kalbant apie meniškų apsistumdymus

Jautrios sielos žmonės, kaip menininkai, kartais susibara ir susimuša — nebūtinai su britvomis, kaip Van Goghas su Gauguinu — priejus skirtingų nuomonių.

Paprastai prasideda nuo savos meno pervertinimo ir antrosios pusės niekinimo. Bet būna ir atvirkščiai. Paimkim tokias garsenybes, kaip italų dailininkus Modigliani ir Utrillo, pažinusių viens kitą iš darbų ir paskui suėjusių į asmeninį kontaktą Paryžiaus Montparnase.

Gerai nugėres ir gal dar kokaino paėmęs, Modigliani šaukia:

— Utrillo, tu esi didžiausias dailininkas pasauly.

Utrillo nepasiduoda:

— Ne. Tu esi didžiausias dailininkas pasauly.

— Aš draudžiu tau priešintis.

— Aš draudžiu tau drausti.

— Jei pasakysi dar kartą,

aš trenksiu.

— Tu esi didžiausias...

Utrillo nebegalėjo pakartoti iki galo. Modigliani laikėsi pasakyto žodžio. Paleido į darbą plaštakas, kumštis, vėliau, kiek atvėsus, reikėjo taisyti, o susitaikius pasikeisti apsiaustais savitarpinės pagarbos ženklui. Po to — į kitą karčiamą.

Blaivėjimo procesas buvo sustabdytas kelių vyno bonkų pagalba, o po to vėl savitarpinė admiracija:

— Tu esi didžiausias dailininkas pasauly, sakysi ne?

— Sakysiu. Tu esi...

Ir vėl cinkt, cinkt per antausius, paskui čiupt už krūtų, išnešė viens kitą į restorano kiemą, abu sugriuvo kieme vandens griovy, pastenėjo, paūngsgė ir sumigo. Kai prietaušrio žvarbis pabudino, konstatavo, jog abiejų kišenės buvo iškraustytos. *St. Vn.*

Skaitkite Linksma Mėnesinį Laikraštį VĖPLA

Karikatūros, šaržai, anekdotai, feljetonai ir įvairūs humoras
Metinė prenumerata tik \$1.50.

Adresas: VĖPLA, 854—39th Avenue
Ville Lasalle, Montreal, Q. Canada

MOVING **APDRAUSTAS PERKRAUSTYMAS** **MOVING**
IS TOLI IR ARTI
(Nauji dideli traukai - Naujaisi kraustymo traukai)
(Ilgų metų patyrimas - Pigus ir sažiningas pataravimas)
JUOZAS NAUJOKAITIS
2022 W. 69th Chicago 36, Ill. Tel. Wdillbrook 5-9209

Lietuvių Taupymo ir Skolinimo Bendrovių Lygos Nariai
kuriose kiekvieno santaupos yra apdraustos iki \$10,000.00, o namų paskolos duodamos lengvomis sąlygomis.

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSN.
6245 SOUTH WESTERN AVE. CHICAGO 36, ILLINOIS
Grovehill 6-7575

CONTINENTAL SAVINGS & LOAN ASSN.
4559 SOUTH PAULINA STREET CHICAGO, ILLINOIS
YArds 7-0145

CRANE SAVINGS & LOAN ASSN.
2555 WEST 47th STREET CHICAGO 32, ILLINOIS
Lafayette 3-1083

DISTRICT SAVINGS & LOAN ASSN.
3430 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
Cliffside 4-0104

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.
1447 SOUTH 49th COURT CICERO 50, ILLINOIS
Townhall 3-8131-2

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSN.
1800 SOUTH HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS
HAYmarket 1-2026

AMERIKOS ŽMONĖS PAGARSEJĖ PRASTAIS DANTIMIS.

pasakė Benjaminas Franklinas dar prieš 170 metų. Yra kas nors blogai, jei 95% vaikų jau turi išpuvusius dantis. Apie dantų ligas ir kaip nuo jų apsisaugoti vaizdžiai ir išsamiai rašo Dr. Antanas Gustainis savo naujoji knygoj.

DANTYS, jų priežiūra, sveikata ir grožis

Geras popierius, kieti viršeliai. Knyga kainuoja \$4.00.

Siųskite čekį ar Money Orderį.

NAUJIENOS, 1739 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.

NAUJIENU

45 metų

jubiliejinis

Dainuos Onuks Skeveriūtė

BANKETAS

Sekmadieni, 1959 M. KOVO 15 D.

Algirdas Brazis dainuos Naujienu bankete

Liet. Auditorijoje

3133 SOUTH HALSTED STREET

Meninę programą atliks Alg. Brazis, Ona Skeveriūtė ir kt. Sveikinimai, kalbos ir pasivaišinimas. Bilietus prašome įsigyti iš anksto "Naujienu" ofise arba pas mūsų atstovus.

PRADZIA 4:00 VAL. PO PIETŲ

VIENAM ASMENIUI BILETAS KAINOJA \$6.00

MALONIAI VISUS KVIECIAME!